

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Факультет дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Кафедра дошкільної та початкової освіти

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня: «магістр»

на тему:

**«ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ
У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ
СЬОГОДЕННЯ»**

Виконала:
студентка II курсу магістратури, 22-М групи
спеціальності 012«Дошкільна освіта»
Примаченко Аліна Ігорівна

Науковий керівник:
к. пед. н., професор
Міненко Антоніна Олексіївна

Чернігів – 2025

Роботу подано до розгляду «___» _____ 2025 року.

Студент (ка)

(підпис)

Примаченко А. І.

Науковий керівник

(підпис)

Міненко. А. О

Кваліфікаційна робота розглянута на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти протокол № _____ від «___» _____ 20__ року.

Студент (ка) допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Зав. кафедри

(підпис)

Ірина ТУРЧИНА

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	11
1.1 Сучасний стан дослідження проблеми у науково-педагогічній літературі	11
1.2 Види освітніх ресурсів та їх характеристика.....	21
1.3 Особливості застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах ЗДО	33
Висновки до першого розділу	36
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	37
2.1 Педагогічні умови ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення	37
2.2 Критерії, показники та рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.....	45
2.3 Перевірка доцільності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.....	52
Висновки до другого розділу	79
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ.....	93

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЗДО – заклад дошкільної освіти;

ЗВО – заклад вищої освіти;

ДО – дошкільна освіта;

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології;

ЕГ – експериментальна група;

КГ – контрольна група;

МОН України – Міністерство освіти і науки України;

ОС – освітній ступінь;

AR технології – доповнена реальність;

VR технології – віртуальна реальність;

ЗУН – знання, уміння, навички;

ОПП – освітньо-професійна програма;

БКДО – Базовий компонент дошкільної освіти;

ТЗН – технічні засоби навчання;

ФПК – формування професійної культури;

ЕОР – електронні освітні ресурси;

ВОР – відкриті освітні ресурси;

ШІ – штучний інтелект;

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах сьогодення освітня сфера діяльності зазнає трансформацій, зокрема у дошкільній освіті спостерігається інтенсивна імплементація освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку. Освітні ресурси стають одним з важливих компонентів у освітньому процесі закладу дошкільної освіти (далі ЗДО), адже традиційні освітні підходи вже не мають такого педагогічного впливу на розвиток дітей та формування їх компетентностей. Застосування освітніх ресурсів сприяє не лише підвищенню якості освіти, а й надає умови для створення комфортного автентичного освітнього середовища для кожного вихованця ЗДО, враховуючи диференційований підхід та індивідуальні вікові та психологічні особливості кожної дитини – її здібності, таланти тощо.

З огляду на актуальність питання застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення цю проблематику досліджували такі вчені як В. Бондар, Б. Кремінський, О. Корнєєва, А. Тимченко, Н. Гавриш тощо. Педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення були розглянуті у працях Л. Пономаренко, І. Бега, Н. Гонтаровської, О. Вашак, В. Андрущенко тощо; різні питання цифровізації освітнього середовища було висвітлено у наукових роботах О. Рейпольської, О. Ємчик, О. Пометун, Н. Морзе, Л. Шишолік, Т. Даценко, Г. Лаврентьєвої, В. Кременя тощо.

Динамічний розвиток та якісне реформування дошкільної освіти в сучасному суспільстві зумовлюється комплексом нормативно-правових актів як міжнародного, так і державного рівня, що визначають її стратегічні напрями. Серед яких: Базовий компонент дошкільної освіти (2021) [1], Закон України «Про освіту» (2024 р.), «Про вищу освіту» (2024 р.), «Про дошкільну освіту» (2024 р.) [37], «Про охорону дитинства» (від 17.03.2021 р.), «Про інноваційну діяльність» (від 31.03.2023 р.), Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі (2022) [20], Концепція цифрової трансформації освіти і

науки України (2021), Цифрова адженда України – 2020 [52], програми розвитку навчання та виховання дітей дошкільного віку, включаючи парціальні: «Дитина» (2021) [3], «Освіта і піклування / Education & Care» (2021), «Українське дошкілля» (2021), «Я у світі» (2019), парціальна програма з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6–7 років «Вчимося жити разом» (2016) тощо.

Проте, незважаючи на значний обсяг наукових досліджень у сфері дошкільної освіти, питання педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку потребує подальшого теоретичного осмислення та практичного обґрунтування у педагогічній теорії, особливо в контексті сучасних викликів, таких як діджиталізація освіти, соціально-економічні зміни у світі та стратегічна необхідність забезпечення рівноправного доступу до якісного і безпечного освітнього середовища для всіх категорій дітей.

Водночас у практиці вищої школи наявна низка суперечностей, яку потрібно розв'язати, як-от між:

- зростаючим запитом на індивідуалізацію освітнього процесу через застосування освітніх ресурсів та відсутністю адаптивних освітніх програм, що забезпечують диференційований підхід до освіти дітей дошкільного віку в умовах реалій сьогодення;
- необхідністю використання освітніх ресурсів на засадах інтеграції традиційних і цифрових технологій у освітньому процесі ЗДО та недостатньою розробленістю педагогічних умов, що забезпечують їх ефективну реалізацію;
- потребою гармонійного розвитку дітей у освітньому середовищі та ризиками негативного впливу освітніх ресурсів на когнітивний, емоційний і соціальний розвиток дошкільників, що зумовлює необхідність вироблення педагогічних стратегій їх раціонального використання та формуванню у дітей дошкільного віку розуміння безпечної та усвідомленої поведінки з освітніми ресурсами;

– високим інноваційним потенціалом освітніх ресурсів як засобу модернізації дошкільної освіти та недостатнім рівнем сформованості професійної компетентності педагогічних працівників, що потребує розроблення й упровадження комплексної системи заходів постійного підвищення кваліфікації фахівців дошкільної освіти в умовах трансформаційних процесів у дошкільній освіті.

Подолання виявлених суперечностей обумовлює потребу наукового осмислення та вирішення проблеми щодо застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

Ураховуючи соціальну й науково-практичну значимість та актуальність окресленої проблеми, її недостатню теоретичну розробленість і нагальну необхідність розв'язати виявлені суперечності обумовили вибір теми дослідження: **«Педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення»**.

Мета та завдання дослідження. *Мета дослідження* – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

Для досягнення мети дослідження визначено такі *завдання*:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури з'ясувати стан розроблення проблеми та конкретизувати сутність основних понять дослідження.
2. Розробити критерії, рівні та показники ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.
3. Виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність запропонованих педагогічних умов щодо застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

Об'єкт дослідження – освітній процес ЗДО.

Предмет дослідження – педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети на всіх етапах дослідження використано такі **методи дослідження**:

– *теоретичні*: науково-теоретичний аналіз, синтез і узагальнення психолого-педагогічних, навчально-методичних та спеціальних джерел з проблеми дослідження; термінологічний аналіз і впорядкування ключових понять у межах дослідження; систематизація та класифікація концептуальних положень і наукових підходів щодо досліджуваної проблеми; порівняльний аналіз нормативно-правових документів у сфері дошкільної освіти; інтеграція ідей сучасних педагогічних теорій у контекст дослідження; узагальнення і системне впорядкування теоретико-методологічних засад для формування понятійно-категоріального апарату дослідження;

– *емпіричні*: педагогічне спостереження у природних умовах закладу дошкільної освіти, бесіди зі студентами, викладачами закладів вищої освіти, вихователями закладів дошкільної освіти, методистами, дітьми дошкільного віку; анкетування працівників закладів дошкільної освіти, здобувачів вищої освіти, викладачів ЗВО для вивчення проблеми дослідження; самооцінювання щодо педагогічної готовності до впровадження різних типів освітніх ресурсів у освітньо-професійну діяльність; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи), спроектований з урахуванням теоретично обґрунтованих педагогічних умов ефективного застосування освітніх ресурсів; залучення експертних оцінок для підвищення достовірності результатів; опитування респондентів різних категорій, методи експертних оцінок; апробувально-контрольний зріз даних контрольного експерименту та якісний порівняльний аналіз із результатами констатувального експерименту;

– *статистичні*: методи оброблення експериментальних даних для кількісного та якісного аналізу, підтвердження вірогідності отриманих емпіричних результатів.

Практична значимість проведеного дослідження полягає у тому, що за його результатами визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови щодо застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку в умовах

сьогодення. Експериментально перевірено ефективність застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення. Проведено засідання методичного об'єднання фахівців дошкільної освіти з теми: «Синергія традиційних методів роботи та інноваційних освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах динамічних змін в освітній сфері діяльності».

Експериментальна база дослідження. Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №4 «Марите» компенсуючого (санаторного) типу Славутицької міської ради Вишгородського району Київської області та Дошкільний навчальний заклад №75 Чернігівської міської ради. У дослідженні приймало участь 60 дітей: 30 дітей КГ (контрольна група) та 30 дітей ЕГ (експериментальна група).

Матеріали можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти; вихователями закладів дошкільної освіти у професійно-педагогічній діяльності та студентами – майбутніми фахівцями дошкільної освіти під час професійної підготовки в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес закладів вищої освіти, позашкільних навчальних закладів та закладів дошкільної освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження з окресленої теми неодноразово обговорювали на науково-практичних та міжнародних конференціях різного рівня, серед яких:

– *всеукраїнські*: Примаченко А.І. Педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Інновації та традиції в освіті: історичний досвід і сучасні виклики розвитку дошкільної, початкової, мистецької освіти та культури» (28 березня 2025 року, НУЧК імені Т.Г.Шевченка). Чернігів, С. 30-31.

Основні положення й результати дослідження систематично обговорювалися на навчально-методичних семінарах та студентських наукових конференціях; засіданні методичного об'єднання «Педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення» в освітньому процесі діяльності ДНЗ №75 та ЗДО №4 «Марите».

Публікації. Результати дослідження висвітлено у одній публікації автора, зокрема: одна теза доповідей.

Структура та обсяг дослідження. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань та 26 електронних ресурсів), 6 додатків на 15 сторінках. Загальний обсяг дослідження становить 109 сторінок, з них основного тексту – 80 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

1.1. Сучасний стан дослідження проблеми у науково-педагогічній літературі

Сучасна освіта перебуває на етапі трансформаційних змін, що потребують кардинальних рішень та дій. Це призводить до того, що фахівці педагогічної сфери діяльності повинні не лише надавати якісні освітні послуги, а й готувати підростаюче покоління до стрімких змін у суспільстві та його запитів, враховуючи певну мінливість у соціально-економічному середовищі. З урахуванням, що дошкільна освіта відповідно до положень Державного стандарту БКДО – 2021 виступає, як початковий і фундаментальний рівень української освітньої системи, виконуючи ключову функцію у процесі становлення особистості дитини. Вона має залишатися адаптивною до сучасних соціо-культурних змін, реагувати на запити суспільства та оперативно відповідати на актуальні виклики [1, с.4]. Також варто зазначити, що умови сьогодення вимагають стрімкого переходу від загальноприйнятих засобів та методів роботи з дітьми дошкільного віку, які включають: дидактичний роздатковий матеріал, розповідь, бесіду та ін. до інноваційних методів роботи. До яких відносимо: освітні ресурси, зокрема цифрові освітні ресурси, а також інформаційно-комунікаційні технології (далі ІКТ) та технічні засоби навчання (далі ТЗН), палички Кюїзенера тощо.

В. Кремень у своїй доповіді на заході за участю Президента України «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями» наголосив, що сучасний світ вступив у фазу інноваційного прогресу, що характеризується динамічними змінами в ідеях, знаннях і технологіях. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність формування особистості, здатної до інноваційної діяльності, яка

володіє інноваційним мисленням, культурою та всіма необхідними компетентностями. Така особистість повинна не лише генерувати та сприймати новації, а й критично оцінювати їх, розрізняючи конструктивні та деструктивні нововведення [21]. У БКДО-2021 у варіативній складовій Стандарту вказано про необхідність оволодіння цифровою компетентністю, зокрема, навичками комп'ютерної грамотності дитиною дошкільного віку, а також дитина має опанувати весь спектр ключових «життєвих» компетентностей [1].

Варто розглянути значення поняття «компетентність» більш широко. Спираючись на дослідження, проведені Міжнародною Радою Європи, поняття «компетентність» охоплює узагальнені вміння, спрямовані на всебічний особистісний розвиток кожної людини. У цьому контексті компетентність складається з двох основних компонентів: здатності особистості адекватно сприймати та реагувати на виклики соціуму, а також інтегрованого комплексу цінностей, знань і практичних навичок, необхідних для життєдіяльності [52, с.6]. Згідно з визначенням, наданим Міжнародним департаментом стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction - IBSTPI), поняття «компетентність» розглядається як здатність особистості фахово виконувати певну діяльність, реалізовувати проєкти та виконувати суміжні професійні функції відповідно до визначених стандартів у конкретній сфері діяльності [57, с. 45]. У дошкільній педагогіці також активно досліджувалось питання всебічного розвитку дітей дошкільного віку та формування у них ключових компетентностей. Цьому питанню приділяли увагу такі знані науковці як: А.Богуш, Т.Поніманська, Н.Гавриш, О. Гнізділова, І. Пукас, В.Клак та ін. Наукова розвідка нам демонструє, що компетентність - це певна характеристика особистості, що проявляється у здатності ефективно застосовувати знання, уміння та навички під час розв'язання поставлених завдань та має комплексний характер. Також Тамара Поніманська акцентує увагу на тому, що у роботі з дітьми дошкільного віку варто використовувати інноваційні методи роботи, а самі компетентності мають складові, до яких входять: наполегливість,

здатність до критичного мислення, вміння брати на себе відповідальність [36, с.100].

І. Бех зауважує, що розвиток особистості - це природний та, водночас, керований процес, тобто спеціально організована освітня діяльність, спрямована на пошук задатків та здібностей, їх удосконалення, формування умінь та навичок, виховання моральних якостей [2, с. 8]. Такий підхід узгоджується з концепціями компетентнісного підходу у педагогіці та особистісно-орієнтованого навчання.

Я.А. Коменський у своїй фундаментальній праці «Велика дидактика» вдало зазначив, що «...Усе, що можна, слід представляти для сприймання через чуття: видиме - для зорового сприйняття, чутне - для слухового, запахи - для нюхання, відчутне на дотик - для дотикового сприйняття. Якщо предмети можна сприймати кількома чуттями одночасно, вони повинні викликати активність всіх цих чуттів» [19, с. 284]. Це доводить думку про актуальність надання освітніх послуг із застосуванням освітніх ресурсів, які з'явилися завдяки ІКТ.

Проблематика імплементації та застосування освітніх ресурсів й ІКТ у роботі з дітьми дошкільного віку була предметом ґрунтовних наукових розвідок як серед українських, так і серед закордонних учених: С.Алексєєвої, Г. Йордан, В. Нікітенко, М. Жалдак, М.Піорунк, А. Цибаль-Міхальської, А.Феррарі та ін.

Застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку передбачає використання технічних засобів навчання, що дозволяють комп'ютеризувати освітнє середовище, отже, цифрова компетентність стає необхідністю для реалізації освітньої мети в умовах ЗДО, адже освітні ресурси впливають на формування необхідних компетентностей та унаочнюють заняття, створюючи у дітей мотивацію для опанування нового.

Варто зауважити, що цифрова компетентність дітей та педагогічних працівників є предметом наукових зацікавлень В.Бикова, О. Білоуса Л.Гаврілової, О.Спіріна, Н.Морзе та ін.

Беручи до уваги, що термін «цифрова компетентність» є достатньо вагомим для нашого дослідження, варто проаналізувати погляди А. Мартіна та Й. Грудзієскі, які трактують цифрову компетентність як характеристику людини, що

передбачає не лише обізнаність і технічну грамотність у використанні цифрових інструментів, а й здатність до раціонального управління інформаційними ресурсами, критичного аналізу та виокремлення цифрового контенту. Водночас наголошується на важливості соціально-орієнтованої складової цифрової компетентності, що включає отримання нових знань, створення візуальних матеріалів і ефективну комунікацію у команді [63].

У статті репрезентовано думку про те, що інтеграція ІКТ та освітніх ресурсів у дошкільну освіту є не лише технологічним викликом, а й довгим процесом, що вимагає системного підходу, переосмислення традиційних педагогічних практик і створення комфортного освітнього середовища [56].

Поділяємо думку Т. Дудки та М. Чумака, що для покращення якості освіти в умовах невизначеності необхідно впроваджувати різнопланові інноваційні засоби навчання та електронні освітні ресурси. У дошкільній освіті цей підхід набуває особливого значення, адже використання електронних ресурсів дозволяє не лише підвищити рівень залученості дітей до освітнього процесу, а й значно раціоналізувати його. Інтерактивні платформи та цифрові інструменти можуть стати важливими допоміжними засобами для розвитку необхідних компетентностей у дітей, забезпечуючи ефективне засвоєння нових знань через ігрові та освітні програми, які відповідають їхньому віку [12]. У освітній процес ЗДО є змога інтеграції освітніх ресурсів за рахунок різних форм проведення занять.

З огляду на сучасні реалії та поширення пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 215 на всій території держави було запроваджено карантинні обмеження [39]. Дистанційне навчання в закладах дошкільної освіти стало викликом для сучасності, що потребувало комплексного підходу до його організації. Основними чинниками ефективності цієї форми навчання стала цифрова компетентність фахівців педагогічної сфери діяльності, інтерактивний освітній контент, активна участь батьків та застосування різних освітніх ресурсів. Незважаючи на труднощі, дистанційна

освіта відкрила принципово-нові можливості та підходи для розвитку дошкільної освіти в Україні, сприяючи її модернізації відповідно до викликів сьогодення. Крім того, питання дистанційної форми навчання у дошкільній ланці освіти слід розглядати також і у контексті соціалізації дитини, адже недостатність живого спілкування з однолітками може мати довгострокові наслідки для набуття вмінь взаємодії в колективі тощо. Адже спілкування з однолітками сприяє розвитку когнітивних навичок, формуванню емоційного інтелекту, емпатії та сенсомоторних навичок.

У наукових джерелах дистанційне навчання розглядається, як система і процес, який з'єднує учнів або осіб будь-якого віку, які здобувають освіту з відповідними засобами навчання [60]. Дистанційне навчання здійснюється за рахунок інтерактивних технологій, які Н. Морзе визначає як сукупність методів та цифрових інструментів, які дозволяють людям взаємодіяти у різних галузях [28]. О. Горошко підкреслює, що інтерактивні технології можуть включати в себе такі елементи, як інтерактивні панелі, ігрові маніпулятори з можливістю жестового керування та технологією захоплення рухів, віртуальну та доповнену реальність та інші технології взаємодії [11, с. 17].

Застосування освітніх ресурсів у ЗДО є не просто трендом, а необхідною умовою для створення комфортного, безпечного, інноваційного освітнього простору, що відповідає вимогам сьогодення.

Поняття «освітні ресурси» у контексті сучасного освітнього дискурсу набуває нерозривного зв'язку з науковим терміном - електронні освітні ресурси. Електронні освітні ресурси (далі ЕОР) були досліджені у наукових працях Л.Ніколаєнко, В. Лапінського, О. Демченко, Н. Воронової, В. Кременя та ін. У науковому середовищі поняття «електронні освітні ресурси» інтерпретується по-різному і розглядається як дефініція, серед трактувань звучить: сукупність предметно-інформаційних ресурсів, орієнтованих на забезпечення освітнього процесу; один із багатоваріантних інструментів навчальної діяльності, що ґрунтується на використанні електронних носіїв для збереження, обробки та передачі інформації [4, с. 417].

У рамках нашого дослідження одним з ключових понять є імперсивне навчання. Поняття імерсивності неодноразово досліджувалось українськими та закордонними вченими і розглядається ними як механізм створення інтерактивного освітнього середовища, що забезпечує максимальне занурення здобувачів освіти у процес пізнання через взаємодію когнітивних, емоційних і сенсорних компонентів. Це відповідає сучасним вимогам та сприяє кращому і швидшому засвоєнню нової інформації [63].

Тлумачення поняття «імерсивне навчання» у закордонних педагогічних джерелах звучить як імплементація AR-технологій та VR-технологій у фізичне освітнє середовища з елементами інноваційності, яке надає можливість здобувачеві освіти «зануритись» у змодельовану ситуацію або середовище, що поєднує в собі віртуальну та доповнену реальності, за допомогою технологій яких дитина занурюється у віртуальний світ, що не завжди доступний у реальному житті [65]. Таким чином, імерсивне навчання є важливою складовою освітнього процесу ЗДО, особливо в контексті реалій та застосування освітніх ресурсів у освітній практиці.

Професоркою Оксфордського університету Ірам Сирадж була розроблена Концепція Імерсивного навчання, яка передбачає планомірну імплементацію освітніх ресурсів та засобів інтерактивних і інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес ЗДО, де вони є не окремим елементом, а повноцінною складовою педагогічної стратегії, спрямованої на компетентістний розвиток дітей дошкільного віку та надання їм усіх можливостей для засвоєння нової інформації [64].

Основні положення Концепції:

- диференційований підхід - освітні ресурси дають змогу адаптувати навчальний матеріал відповідно до темпу, здібностей, можливостей та рівня розвитку кожної дитини;
- інтерактивна взаємодія - діти активно залучаються до освітнього процесу через мультимедійні засоби, ігрові технології та різнопланові освітні програми;

- керованість освітнього процесу - зокрема, освітні ресурси дозволяють вихователям ЗДО здійснювати моніторинг успішності виконання завдань, аналізувати труднощі, з якими стикаються діти та коригувати методи і засоби, що були застосовані у освітньому процесі;
- соціокультурний контекст - технології не замінюють традиційні форми навчання та виховання, а збагачують їх, сприяючи розвитку навичок співпраці та комунікації [64].

Зауважимо, що освітні ресурси в умовах сьогодення застосовуються у роботі з дітьми дошкільного віку достатньо часто, зокрема, і в контексті імерсивного навчання. Застосування освітніх ресурсів ґрунтується на принципах наочності, інноваційності, доступності, багатофункціональності та надійності [25].

Нині застосування освітніх ресурсів під час занять з дітьми дошкільного віку в умовах ЗДО зазнає впливу низки факторів:

- рівень підготовки фахівців педагогічної сфери діяльності: вихователі ЗДО мають на високому рівні володіти педагогічними методиками, які дозволять вдало і якісно інтегрувати освітні ресурси у процес навчання дітей дошкільного віку. Цифрова компетентність вихователів є необхідною умовою успішного використання освітніх ресурсів у сучасному ЗДО. Вона включає навички роботи з комп'ютером, знання цифрової безпеки і т.ін.;

- гарантія рівного доступу до освітніх ресурсів та технічних засобів навчання: застосування освітніх ресурсів у ЗДО передбачає наявність електронних дидактичних матеріалів, стабільної мережі «Інтернет», інтерактивного комплекту та ін., враховуючи принципи універсального дизайну;

- рівень державної підтримки: державна політика має бути скерована на активний інноваційний розвиток та цифровізацію у сфері дошкільної освіти, а також ініціювання державних ініціатив, спрямованих на розвиток освітньої інфраструктури та освітніх ресурсів;

– інтегративність змісту освітніх ресурсів: застосування адаптивних технологій навчання підвищить вмотивованість дітей дошкільного віку до засвоєння нових знань та сприятиме розвитку критичного мислення, а ефективність занять буде значно вище за рахунок не лише його інтегрованості, а й підтримки балансу між активністю, грою та навчанням;

– комунікація з батьками вихованців: застосування освітніх ресурсів у ЗДО стає більш ефективним за умови активної участі батьків у освітньому процесі. Інформування родин про зміст та переваги освітніх інструментів, залучення їх до спільних проєктів, створення умов для продовження освітніх практик удома зміцнює зв'язок між освітнім закладом і сім'єю, сприяючи цілісному розвитку дитини.

З позиції наукового підходу застосування освітніх ресурсів у закладах дошкільної освіти досліджується не лише як інструмент оптимізації освітнього процесу, але й як потужний механізм розвитку ключових життєвих компетентностей, якими має оволодіти дитина протягом першої ланки освіти [66].

У Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі наголошено на необхідності збереження фізичного, психічного, соціального й духовного здоров'я дітей та молоді в цифровому світі. Незважаючи на безпрецедентні можливості, які цифрове середовище відкриває для самопізнання, комунікації, творчого та інтелектуального зростання, надмірне або неконтрольоване занурення у світ інформаційних технологій може мати негативний вплив на всі складові здоров'я дитини [20].

Водночас, у процесі організації цифрової складової навчання та застосування освітніх ресурсів необхідно суворо дотримуватися норм, визначених розділом XII Санітарного регламенту для ЗДО. Зокрема, тривалість безперервної взаємодії дітей п'ятирічного віку з монітором не повинна перевищувати 10 хвилин, а частота таких занять протягом тижня для дітей 5–6 років обмежується двома заняттями на тиждень. Щодо розподілу днів для роботи з цифровими пристроями, оптимальними є вівторок і четвер; понеділок

допускається для використання гаджетів, тоді як п'ятниця не рекомендована для такої активності. Оптимальне місце цифрової активності в структурі заняття - середина, між вступною та завершальною частинами. Важливо передбачати заняття руховою активністю дітей, зокрема, виконання спеціальних вправ для очей, м'язів тулуба, спини та кисті руки до і після взаємодії із ТЗН [29].

На наш погляд у контексті нашого дослідження необхідно розглянути термін «інформаційно-комунікаційні технології» які, М. Кадемія визначає як сукупність методів і технічних засобів, які інтегруються для забезпечення інтересів користувачів в зборі, обробці, зберіганні, відображенні, розповсюдженні та використанні інформації [16, с. 90].

Технічні засоби навчання, на думку, знаної науковиці у галузі освіти Н. Мойсеюк, вважаються пристрої та предмети, що використовуються у освітньому процесі як викладачем, так і учнями або студентами. для організації та підтримки процесу навчання, сприяючи ефективному засвоєнню навчального матеріалу [27, с. 339].

Вважаємо за доцільне висвітлити, що у Проєкті Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року зазначено, що метою цього документу є застосування цифрових технологій в освітній та науковій галузях, що сприятимуть процесу їх модернізації, роблячи їх доступнішими, ефективнішими й орієнтованими на потреби користувача [40].

Беручи до уваги, що у Концепції Національної програми інформатизації України окреслено основні напрями, принципи та завдання формування інформаційного суспільства в державі. Це дозволяє дійти висновку щодо того, що впровадження засобів ІКТ в усі сфери життєдіяльності: освіти, економіку, науку, інженерію, медицину тощо дозволить посприяти підвищенню ефективності, відкритості та доступності державних сервісів і соціально-економічного розвитку країни. А головне це удосконалисть зміст, методи і форми роботи у освітній галузі, що дасть змогу значно покращити якість розвитку та виховання всесторонньо розвиненої особистості дитини в умовах викликів сьогодення [15].

Як зазначає Г. Лаврентьєва, інформатизація дошкільної освіти є необхідним процесом, що потребує науково-методичного супроводу: необхідно розробляти концепції, рекомендації, методичні посібники з урахуванням особливостей розвитку дошкільників [23].

Зауважимо, що, оскільки застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку є важливим компонентом у освітньому процесі ЗДО, то це створює умови і можливості для:

1. підвищення рівня засвоєння знань дітьми шляхом застосування матеріалів, що створені за допомогою ІКТ та освітніх ресурсів та відповідають їх психолого-педагогічним особливостям;
2. реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти, що забезпечується уніфікованими цифровими платформами та підходами до навчання;
3. оптимізації освітнього процесу завдяки доступу до якісного, тематично різноманітного цифрового контенту, який відповідатиме Програмі розвитку дітей дошкільного віку;
4. покращення навичок формування безпечної поведінки з цифровими ресурсами та ТЗН;
5. підвищення мотивації педагогічних працівників щодо власного розвитку цифрової компетентності за рахунок неформальної освіти та постійної взаємодії з колегами-однодумцями.

У ЗДО діяльність вихователя із застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку, зокрема старшого дошкільного віку будується з урахуванням реалізації компетентнісного підходу, що спрямований на формування необхідних знань, умінь і навичок, з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини [34].

Принагідно буде зазначити напрями застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку: розширення словникового запасу, формування мовленнєвої компетентності, ознайомлення дітей з творами художнього, музичного мистецтва, виховання морально-етичних норм та первинних уявлень

про норми культури поведінки, формування первинних уявлень про космічні об'єкти тощо.

На наш погляд, застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку допоможе забезпечити компетентістний розвиток вихованців, шляхом імплементації традиційних та інноваційних форм навчання, які матимуть комплексний характер дії і відповідають психолого-педагогічним особливостям дітей, а також змісту освітньої програми, за якою працює ЗДО.

1.2. Види освітніх ресурсів та їх характеристика

У контексті умов сьогодення, трансформацій освітнього простору, що зумовлені сучасними викликами, діджителізацією та зростаючою необхідністю формування ключових компетентностей дитини дошкільного віку, необхідних для успішної самореалізації її особистості впродовж усього життя, особливої актуальності набуває проблема систематизації та раціонального використання освітніх ресурсів у сфері дошкільної освіти. Освітні ресурси розглядаються як структуровані інформаційно-комунікаційні, матеріально-технічні та методичні компоненти, інтегровані у цілісну систему педагогічної підтримки розвитку, навчання і виховання дитини дошкільного віку [33;44]. Закордонні науковці озвучують гіпотезу про те, що ресурс класифікується як освітній за умови його безпосередньої інтеграції в структуру освітнього процесу як організованого та систематичного компонента, що підтримує викладання і навчання [61, с. 624]. На противагу цьому, сучасна інтерпретація цього терміну у наукових джерелах розширює категорію освітніх ресурсів, включаючи до неї будь-які об'єкти, інструменти чи технології, що демонструють потенціал для сприяння навчанню або використанню в наукових цілях, незалежно від їхньої первинної структурованості чи формального статусу в освітній системі [46].

З урахуванням мінливості у світі на передній план у освітній сфері діяльності виходять електронні освітні ресурси. ЕОР включають набір різнопланових цифрових інструментів, спрямованих на покращення освітнього

процесу та його урізноманітнення за рахунок використання засобів ІКТ, що дозволяють створювати цифрові дидактичні матеріали. Здійснюючи науковий пошук впровадження ЕОР у освітній процес Т.Близнюк акцентує увагу на тому, що інтеграція цифрових технологій у сучасний освітній простір детермінує появу нових «гілок» для дослідження у галузі педагогіки. Імплементация ЕОР та цифрових інструментів сприяє підвищенню рівня залученості та посиленню мотиваційного ефекту здобувачів освіти, шляхом збільшення дидактичного інструментарію засобами мультимедіа, інтерактивності та візуалізації. Дослідниця стверджує, що ключовим аспектом у застосуванні цифрових технологій у роботі з дітьми в умовах сьогодення є їх високий потенціал для поглиблення педагогічної взаємодії, менторства, фасилітації та реалізації диференційованих освітніх траєкторій здобувачів [5, с. 35].

Як бачимо, за рахунок широких можливостей, які розкриваються за умови застосування ЕОР у освітньому процесі ЗДО, як інструменту, здатного забезпечити якісну трансформацію традиційної моделі педагогічної взаємодії, урізноманітнивши її цікавими і змістовними формами роботи, адаптувавши до можливостей, бажань і здібностей кожного вихованця це дозволяє здійснювати позитивний педагогічний вплив.

Принагідно буде зазначити, що засоби ЕОР можна використовувати на будь-якому етапі заняття із дітьми дошкільного віку: для проведення рефлексії, проведення руханки, проведення дидактичних ігор, створення сюрпризного моменту тощо [53].

Електронні освітні ресурси – вагома складова освітньої діяльності в умовах реалій сьогодення. Виділяємо такі ЕОР: електронні дидактичні посібники, віртуальні музеї, AR-фільтри, відео з освітньою метою і т.ін. Можна віднести до ЕОР такі платформи та цифрові інструменти: Class Dojo, Book Creator, Wordwall, Padlet, Magic School for Educators AI, Kahoot!, Code.org, Mentimeter тощо. Підкреслюємо, що це платформи або сервіси, які створюють цифрове середовище і важливою є умова, коли у них педагогом закладено конкретний

освітній зміст: презентація певного тематичного спрямування, мультиплікаційна анімація, зображення, гра тощо.

З метою детальнішого дослідження освітніх ресурсів, зокрема тих, що мають електронний характер доцільним видається залучення цифрового інструментарію на початковому етапі створення заняття та адаптації змісту освітніх матеріалів відповідно до вікових особливостей дітей дошкільного віку. Узагальнені характеристики окремих електронних освітніх ресурсів, що можуть бути імплементовані в освітній процес ЗДО, наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Електронні освітні ресурси для роботи із дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

ЕОР	Ключові можливості та характеристики
Class Dojo	Платформа дозволяє створити систему заохочень: кожна дитина має власний акаунт, до якого вихователь може додавати бали за різні види діяльності: гарна поведінка протягом дня, активна участь у освітній діяльності тощо. Через платформу педагоги можуть надсилати батькам повідомлення, фото, відео, щоденні звіти про активності дітей, а також інформацію про індивідуальні досягнення та потреби дітей. Таким чином, реалізується принцип педагогічного партнерства. Є можливість для створення завдань у

	ігровій формі, які дозволять розвивати компетентності вихованців, сприяючи їхньому всебічному розвитку.
Interacty	Дозволяє створювати інтерактивні вправи, які відповідають віковим особливостям дітей старшого дошкільного віку: яскраві, з озвучкою, динамічні, з можливістю взаємодії через натискання, перетягування, створення клікабельних покликань, ігор тощо.
Genially	Є можливість створення ігор/вправ із освітньою метою. Також можна додавати покликання на інші інтерактивні вправи, додавати аудіо/відео-контент. Для того, щоб діти змогли пограти у цю гру – достатньо поширити посилання. Є змога використовувати вже готові дидактичні матеріали.
LearningApps.org	Дає змогу конструювати численні види вправ, зокрема: зіставлення пар, встановлення послідовностей, класифікації, вікторини з варіантами відповідей. Відбувається візуальна репрезентація освітнього змісту.
Tldraw	Онлайн-дошка з можливістю спільного доступу, яка не потребує

	реєстрації. Цей електронний ресурс дає змогу працювати із дітьми як онлайн, так і офлайн, адже за умови роботи офлайн є змога виведення її на екран та розміщення на ньому усіх необхідних елементів для проведення заняття. Здобувачі дошкільної освіти можуть малювати, писати і вивчати нове за рахунок широких можливостей платформи.
Museum-Portal	Це ресурс, що діє з освітньою та просвітницькою метою і надає широкі можливості для ознайомлення дітей з музейними колекціями, проведення віртуальних екскурсій з елементами цифрових технологій, тим самим розвивавши любов, зацікавленість до мистецтва та культури.

Варто наголосити, що до переваг застосування ЕОР у дошкільній освіті можна віднести їх мультимедійність, візуалізацію дидактичного матеріалу, а також здатність моделювати ігрові ситуації з навчальним змістом [59].

У контексті пропонованого дослідження варто розглянути ще один вид освітніх ресурсів - відкриті освітні ресурси. Визначення «відкриті освітні ресурси» (Open Educational Resources) було вперше запропоноване на Форумі з питань про відкриті навчальні системи для країн з перехідною економікою, організованому ЮНЕСКО у липні 2002 р. У прийнятому ЮНЕСКО терміні є дві особливості. По-перше, це ресурси освітнього або наукового призначення. По-друге, їхня «відкритість» забезпечується формою суспільного надбання або

наявністю ліцензії, що дозволяє третім особам здійснювати їх безоплатне використання та модифікацію [55].

Ураховуючи, що відкриті освітні ресурси не лише відповідають вимогам сучасної дошкільної освіти, а й формують передумови для реалізації диференційованого та інноваційного підходу до розвитку дитини, то їх варто активно імплементувати у систему дошкільної освіти. В умовах зміни освітніх траєкторій, які переживає українська система освіти, ВОР постають як каталізатор змін, спрямованих на підвищення якості та доступності дошкільної освіти. Спираючись на вищезазначене пропонуємо проаналізувати ВОР для роботи з дітьми дошкільного віку, які викладені у таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Відкриті освітні ресурси для роботи із дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

ВОР	Ключові можливості та характеристики
Optima Kids	Це українська розробка, яка працює на базі таких операційних систем як: IOS, Android, Windows та дає змогу грати і тим самим розвивати ключові компетентності з будь-якої точки світу. Застосунок наповнений різноплановими завданнями, виконуючі які дитина дошкільного віку може тренувати навички малювання, писемності, виконувати завдання логіко-математичного спрямування тощо. Застосування Optima Kids у дошкільній освіті може

	стати ефективним інструментом для розвитку ключових компетентностей у дітей, підготовки до школи та формування навичок самостійного навчання.
НУМО – платформа розвитку дошкільнят	Українська онлайн-платформа, створена за ініціативи ЮНІСЕФ та Міністерства освіти і науки України. Дана платформа наповнена матеріалами для вихователів ЗДО, дітей дошкільного віку, їх батьків. Платформа розроблена з урахуванням реалій сьогодення, а всі матеріали на ній були розроблені за підтримки команди фахівців, у складі яких були знані в Україні психологи та педагоги. На сайті містяться майстер-класи, руханки, казки тощо. Це допоможе дітям зробити їх навчання цікавим та пізнавальним. Для фахівців ЗДО на платформі є окремий блок, спрямований на підвищення їх професійної компетентності.
Educaplay	Є можливість створення ігор, квізів, вправ, вікторин із освітньою метою. Уже є готові шаблони і їх можна модернізувати згідно запиту. Хоч платформа англomовна, але всю інформацію можна вносити і

	публікувати українською мовою. Ця платформа дозволяє всебічно розвивати дітей дошкільного віку, а саме: для розвитку мовлення, логічного мислення, критичного мислення, вміння вибудовувати алгоритми і т.ін.
Moka Mera Lingua	Фінська платформа, яка дає змогу вивчати іноземну мову в ігровій формі.
National Geographic Kids	Інтерактивна освітня платформа з безліччю відео, наукових фактів, ігор і вікторин, що допомагають закріпити знання в ігровій формі, розвиваючи логіку та креативність.
Learning.ua	Онлайн-платформа з елементами гейміфікованого підходу для навчання дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку. Освітній ресурс наповнено завданнями на розвиток мистецько-творчої, логіко-математичної, мовленнєвої компетентностей. Завдання адаптовані під Програми розвитку дітей та їх вікові особливості.
GCompris	Це комплекс навчального програмного забезпечення для дітей від 2-ох років. Комплекс із вправами,

	що спрямовані на формування ключових компетентностей, включаючи цифрову компетентність.
--	---

Як свідчить реальний перебіг подій у освітній системі, то за рахунок застосування відкритих освітніх ресурсів на заняттях з дітьми дошкільного віку буде реалізовано принцип гейміфікації у різних формах освітньої діяльності у поєднанні з комплексом методів. У наукових працях репрезентовано думку, що гейміфікація в освіті розглядається як інтерактивна освітня технологія, що базується на цілеспрямованому впровадженні елементів ігрової діяльності (сюжетів, вправ, системи балів, досягнень, рівнів складності, віртуальних нагород) у традиційний освітній процес [10; 18].

Доречно зауважити, що цілком обґрунтовано можна вважати освітнім ресурсом, що виступає цифровим інструментом нового покоління - штучний інтелект (далі ШІ), який активно застосовується вихователями ЗДО під час підготовки дидактичних матеріалів, а також виконує функцію підтримки індивідуальної освітньої траєкторії. Розглянемо позицію ЮНЕСКО, згідно з якою, ШІ має величезний потенціал для розвитку освіти, зокрема для забезпечення рівного доступу до навчання, що є важливим аспектом глобальних освітніх цілей. Використання ШІ в освітньому процесі дозволяє автоматизувати управлінські та освітні процеси, сприяючи оптимізації методик і досягненню кращих результатів навчання [58]. Українські вчені О.Огірко та І.Огірко стверджують, що штучний інтелект – це галузь комп’ютерної інженерії, яка охоплює розробку систем, які можуть автономно вирішувати задачі, що раніше вимагали виключно участі людини. Йдеться про аналіз і синтез великого обсягу матеріалу, прогнозування, навчання та прийняття рішень у складних умовах тощо [31]. Перейдемо до аналізу конкретних інструментів на основі штучного інтелекту, що використовуються у роботі з дітьми і є релевантними для освітнього процесу у ЗДО та наведені у таблиці 1.4

Таблиця 1.4

**Інструменти ШІ для роботи з дітьми дошкільного віку в умовах
сьогодення**

Інструменти ШІ	Ключові можливості та характеристики
Google Expeditions Pioneer	Додаток з технологією VR, у який «вживлено» інструменти штучного інтелекту. За допомогою цього додатку діти можуть подорожувати, не виходячи із групової та отримувати нові знання про світ.
Gemini	За рахунок якісного структурованого запиту є можливість створення яскравих ілюстрацій для казок. Є змога написання та озвучення текстів будь-якого характеру – конспектів занять, бесід тощо.
Kazka.fun	На цій платформі казки не лише можна читати, а й «оживити» їх: герої рухаються, звучать ефекти, можливе включення ігор під час сюжету. Можливість перегляду казок у вигляді коротких мультфільмів або слайд-шоу з ілюстраціями. Штучний інтелект дає змогу на генерування казок в залежності від теми заняття. Інтерфейс застосунку доволі простий і

	зрозумілий.
Quiver Vision	Мобільний застосунок Quiver Vision, що функціонує на основі технології доповненої реальності з елементами штучного інтелекту, є ефективним інструментом в організації освітнього процесу в умовах дистанційної форми навчання. Застосунок пропонує широкий спектр тематичних AR-розмальовок, які після попереднього друкування та розфарбовування можуть бути активовані за допомогою камери мобільного пристрою. У результаті візуального розпізнавання зображення відбувається його трансформація у тривимірну анімовану модель, яка «оживає» на екрані. Такий мультимедійний ефект має значний педагогічний потенціал, оскільки: – стимулює пізнавальну активність і креативність дітей; – активізує емоційно-чуттєве сприйняття матеріалу; – сприяє формуванню стійкої мотивації до навчання. Особливо актуальним використання цього інструмента є під

	час організації онлайн-занять, де можливість оживлення героїв розмальовок може слугувати неочікуваним емоційним стимулом – сюрпризним моментом, що підвищує інтерес і залученість дітей до взаємодії з цифровим контентом.
Canva	Інтерактивна платформа з елементами ІІІ, оскільки поєднує мультимодальні формати інформації (текст, зображення, відео, аудіо) з функціональними інструментами, тим самим сприяє візуалізації казкових персонажів, подій, понять, що особливо актуально в роботі з дошкільниками. Сприяє розвитку уяви, мовленнєвої діяльності, персоналізує освітні матеріали.
HeyGen	HeyGen може бути ефективно інтегрований у практику дистанційного навчання, коли з різних причин безпосередня присутність вихователя є неможливою. Записане заздалегідь відеозвернення або інструктивний ролик із персоналізованим контентом,

	озвученим природною мовою та доповненим мімікою, зберігаючи індивідуалізований характер взаємодії.
--	--

За доцільне буде вважати, що для застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку важливо підібрати ресурси з урахуванням їх дидактичного потенціалу та психолого-педагогічних особливостей дітей. При цьому ключовою фігурою, що забезпечує ефективність та безпечність використання будь-яких ресурсів, особливо цифрових, залишається педагог-вихователь, чия професійна компетентність є визначальною для формування і розвитку компетентностей дітей.

1.3. Особливості застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах ЗДО

Освітні ресурси, як педагогічно доцільні засоби забезпечення освітнього процесу, реалізують не лише інформаційно-комунікативну функцію, а й відіграють важливу роль у когнітивному розвитку дитини, сприяють соціалізації, забезпечують міжгалузеву інтеграцію змісту освіти та реалізують принцип особистісно-орієнтованого підходу [50].

Так, предметом дослідження науковців О. Рейпольської Л. Зайцевої та ін. виступило освітнє середовище ЗДО, яке у загальноприйнятому розумінні зазвичай наповнене різноманітними засобами для здійснення освітньої діяльності. Ці засоби можуть включати: методичні матеріали, книги, обладнання для проведення занять на розвиток художньо-продуктивної компетентності дітей, конструктори Lego тощо. Їхній потенціал у морально-етичному, фізичному, емоційному, логіко-математичному розвитку дитини є беззаперечним та науково доведеним. Освітні ресурси сприяють розвитку дрібної моторики, критичного

мислення, уваги, комунікативних навичок через провіддну діяльність дітей дошкільного віку - гру та поступову взаємодію з однолітками [43, с. 70].

Визначено низку принципів ефективного застосування освітніх ресурсів у середовищі ЗДО. Ключовим принципом виступає принцип педагогічної доцільності, у якій наголошується на раціональному й обґрунтованому застосуванню освітніх ресурсів, що є дидактичним інструментарієм для реалізації мети і завдань, що визначені чинними програмами розвитку дошкільників. Другим принципом виділяють - принцип наочності та сенсорного збагачення, що зумовлює використання тих освітніх ресурсів, які активізують усі канали сприйняття (зір, слух, дотик, нюх, смак), сприяючи глибшому засвоєнню матеріалу. Третій принцип репрезентує позицію про ергономічність та безпечність освітніх ресурсів та охоплює технічну, інформаційну і психологічну складові. Неухильна імплементація цих вимог при застосуванні освітніх ресурсів будь-якого формату, зокрема цифрового в умовах сьогодення, є критичною детермінантою збереження ментального здоров'я дитини, превенції когнітивного й емоційного перевантаження та забезпечення її загального добробуту в освітньому процесі [17;8].

Тобто, вищевказані принципи спираються на положення Закону України «Про дошкільну освіту» та БКДО-2021, а також на сучасні наукові підходи у сфері дошкільної педагогіки, дитячої психології, інноватики [37].

Надалі вбачаємо за необхідне розглянути вікові особливості розвитку дітей старшого дошкільного віку. Перш за все дитина дошкільного віку демонструє стрімкий розвиток нервової системи, зокрема кори головного мозку, що сприяє пізнавальній активності та уособлює домінування наочно-образного мислення, здатність до наслідування, гнучкість уваги. Це у рамках нашого дослідження обумовлює доцільність застосування освітніх ресурсів, які активізують сенсорні канали, підтримують увагу через динамічні образи та звуки, стимулюють інтелектуальну активність. Провідна діяльність дошкільників - гра є втіленням механізму для формування внутрішньої позиції дитини як суб'єкта взаємодії з соціумом. Дитина цього віку особливо потребує емоційного прийняття,

довірливих стосунків і позитивного соціального досвіду, що забезпечується через взаємодію з педагогами, однолітками, залучення до колективних форм діяльності.

На сучасному етапі розвитку освітньої парадигми в Україні ефективність впровадження освітніх ресурсів значною мірою залежить від відповідності психофізіологічним можливостям дітей дошкільного віку, а саме: невисокій концентрації уваги, потребі в багаторазовому повторенні, домінуванні наочно-образного та інтуїтивного мислення. У зв'язку з цим освітні ресурси мають бути структурованими, візуально привабливими, емоційно насиченими, інтерактивними за формою подачі та інтуїтивно зрозумілими, проте дозованими за обсягом і тривалістю взаємодії.

Особливістю застосування освітніх ресурсів у освітньо-виховному процесі у ЗДО в умовах сьогодення є необхідність адаптації їх змісту до провідної діяльності дошкільника - гри, що передбачає емоційне залучення, зміну ролей, використання символізмів. Тому освітні ресурси мають не лише передавати знання, а й створювати можливості для розвитку уяви, ініціативності, мовленнєвої діяльності, емоційного інтелекту.

Належна реалізація потенціалу освітніх ресурсів у ЗДО вимагає високого рівня цифрової, методичної та психолого-педагогічної компетентності фахівців педагогічної сфери діяльності, адже саме педагог-вихователь є ключовою фігурою, що вводить різнопланові освітні ресурси у роботу із дошкільниками, дотримуючись при цьому принципів академічної доброчесності, нормативності та розвивального середовища.

Таким чином, освітні ресурси в умовах ЗДО - це не лише інструмент, а й змістовий компонент освітнього середовища, який має бути гнучко інтегрований у педагогічний процес, орієнтований на потреби дитини та відповідати її віковим особливостям. Раціональне, обґрунтоване та педагогічно доцільне їх застосування є важливою умовою забезпечення якості дошкільної освіти та сталого розвитку особистості дитини на етапі ранньої соціалізації.

Висновки до першого розділу

У першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено теоретико-методичні засади щодо застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення. Принагідно буде зазначити, що проаналізувавши науково-методичні джерела було виявлено, що ефективне застосування освітніх ресурсів потребує фахового підходу, який поєднує педагогічну доцільність, міждисциплінарність, ергономічність, безпечність та сенсорне збагачення. Важливо відзначити, що у дітей дошкільного віку активно розвивається уява, пам'ять, увага, спостережливість. Пізнання світу відбувається через гру, експериментування, взаємодію з однолітками та дорослими. Застосування освітніх ресурсів навпаки посилить розвиток когнітивних процесів та дозволить зробити освітній процес для дітей цікавим та пізнавальним за рахунок інтегрованого підходу. На підставі вищезазначеного наголошуємо на тому, що завдяки освітнім ресурсам забезпечується:

- розвиток комунікативної компетентності;
- розширення інтелектуального потенціалу;
- реалізація принципу наступності між дошкільною та початковою освітою;
- формування національної свідомості, ціннісних орієнтирів.

Однак, варто враховувати, що застосування різних видів ресурсів (відкритих, електронних, інструментів ІІІ) забезпечує розмаїття форм і методів освітньої взаємодії, а також допомагає адаптувати освітньо-виховний процес відповідно до індивідуальних особливостей та задатків дітей.

Можемо зробити висновок про те, що забезпечення освітнього процесу в умовах ЗДО не може обмежуватися лише технічними чи матеріальними аспектами - воно повинно бути інтегрованим, цілеспрямованим і змістовно насиченим відповідно до програми, розвитку дітей дошкільного віку.

РОЗДІЛ 2

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

2.1 Педагогічні умови ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

З огляду на динамічні трансформації в освітньому середовищі та постійно зростаючий вплив цифровізації, особливої актуальності набуває питання переосмислення концепту освітніх ресурсів, зокрема в аспекті їх ефективного використання у роботі з дітьми дошкільного віку.

У вирішенні проблеми ефективного застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку особлива увага відводиться педагогічним умовам як ключовим чинникам освітнього процесу ЗДО. Оскільки проблема ефективного використання освітніх ресурсів у контексті дошкільної освіти набуває особливої гостроти в умовах трансформації освітнього простору, вважаємо науково виправданим визначити та теоретично обґрунтувати педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

Насамперед з'ясуємо у науково-методичній літературі значення понять «умова» та «педагогічна умова».

Дослідник О. Степанов озвучує думку, що за наявності взаємозв'язку, коли одне явище обумовлює появу або трансформацію іншого, перше розглядається як його умова [48]. Звернімося до термінологічних джерел, у яких поняття «педагогічна умова» визначається як структурована система внутрішніх чинників і зовнішніх характеристик освітнього процесу, які при взаємодії формують оптимальне середовище для досягнення запланованих результатів освітньої діяльності. Вони визначаються відповідно до психолого-педагогічних критеріїв й слугують підґрунтям для ефективної організації і реалізації освітньої стратегії, зокрема розвитку освітнього середовища та його вдосконалення [26].

У рамках наукового пошуку, спрямованого на дослідження педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення сформульовано такі педагогічні умови:

- цілісне конструювання освітнього процесу на засадах інтегративно-збалансованої взаємодії цифрових і предметно-практичних ресурсів;
- забезпечення готовності педагогічних працівників ЗДО до ефективного використання освітніх ресурсів у роботі з вихованцями в умовах сьогодення;
- формування у дітей сталої цифрової культури через цілеспрямоване виховання відповідального ставлення до цифрових пристроїв, дотримання етичних норм та розвиток навичок усвідомленого і безпечного користування ними в повсякденному житті.

Логіка дослідження вимагає окремого розгляду та розкриття змісту кожної із вище окреслених педагогічних умов.

Перша педагогічна умова - *цілісне конструювання освітнього процесу на засадах інтегративно-збалансованої взаємодії цифрових і предметно-практичних ресурсів.*

Висловимо припущення, що традиційно освітні ресурси у дошкільній педагогіці репрезентуються через дидактичні матеріали, методичні посібники, друковані видання, наочні посібники, предметно-ігрове середовище тощо. Вони є інструментами соціалізації, пізнання, комунікації та розвитку, що реалізуються через цілеспрямовану діяльність дитини в умовах педагогічного супроводу. Проте сьогодення вимагає глибшої інтеграції інноваційних освітніх ресурсів, які не лише розширюють межі дидактики, а й формують нові сенси взаємодії суб'єктів освітнього процесу.

Інтегративно-збалансований підхід передбачає не лише структурну гармонізацію змістових компонентів освітнього середовища, а й методичний взаємозв'язок між засобами формування когнітивної, емоційно-ціннісної та поведінкової сфер особистості дитини. Важливо, щоб електронні освітні ресурси не витісняли традиційних форм діяльності, а доповнювали їх, створюючи

поліфункціональний освітній простір, який активізує пізнавальні процеси, стимулює інтелектуальну допитливість і забезпечує соціалізацію дошкільника. Такий підхід узгоджується із положеннями Закону України «Про дошкільну освіту» та Базового компоненту дошкільної освіти 2021. Також у ЗУ «Про дошкільну освіту» зазначено про необхідність створення освітнього середовища, що відповідатиме сучасним нормам, а також віковим і індивідуальним особливостям дітей дошкільного віку. Особлива увага приділяється формуванню системи моральних, соціальних норм та цінностей та набуттю компетентностей, необхідних для адаптації у суспільстві [37]. З огляду на вищесказане є необхідність дати характеристику освітньому середовищу.

У науковому доробку Ю. Шапран та О. Шапран запропоновано типологію освітнього середовища за низкою критеріїв, зокрема: ступенем впровадження інновацій (традиційне, творчо-інноваційне); провідною діяльністю (ігрове, навчальне, професійне, комунікативне); характером оточення (природне, соціальне, інформаційно-освітнє, віртуальне); а також специфікою впливу на особистість (здоров'язбережувальне, розвивальне, виховне, рефлексивне) [54].

На основі наукових розвідок К. Крутій, у яких професорка неодноразово приділяє увагу дослідженню освітнього середовища ЗДО ми дійшли до висновків, що модель освітнього простору, запропонована К. Крутій передбачає формування не лише структурну взаємодію зовнішніх та внутрішніх компонентів, а й реалізацію принципів гетерогенності, варіативності, трансформаційності, особистісної свободи вибору та підтримки креативного підходу в межах освітньо-виховного процесу ЗДО [22].

Другою педагогічною умовою було обрано - забезпечення готовності педагогічних працівників ЗДО до ефективного використання освітніх ресурсів у роботі з вихованцями в умовах сьогодення.

Завдання сучасної педагогіки полягає у створенні передумов для гнучкого й адаптивного професійного розвитку педагогів, що дозволяє їм ефективно реагувати на виклики в освіті.

Забезпечення цієї умови передбачає комплексний підхід, зокрема:

- структурними підрозділами виконавчого органу міської ради системну організацію підвищення кваліфікації педагогів ЗДО на основі модульного навчання, що включатиме теми з цифрової педагогіки, STEM-освіти, медіаграмотності для освітян, дизайну-мислення тощо;
- створення професійного середовища з можливістю використання цифрових платформ, на кшталт Microsoft Teams, iDroo, Intboard SPACE тощо для обміну досвідом, співпраці, колегіального аналізу практик, що дасть можливість апробувати нові методики та освітні ресурси, отримавши зворотній зв'язок від колег. Таке середовище базуватиметься на засадах педагогічного партнерства, взаємопідтримки та спільного пошуку оптимальних рішень у професійній діяльності;
- упровадження менторських та тьюторських моделей педагогічної підтримки, що передбачатиме практику взаємовідвідування занять із подальшим колегіальним аналізом, який орієнтований не на контроль, а на розвиток педагога. Неформальне обговорення у форматі «Мотиваційної кави», методичних брейнштормів тощо стане вдалим елементом педагогічної стратегії, акцент уваги якої буде спрямований на впровадження нового, отримання досвіду, особливо в умовах взаємодії з молодими колегами. Налагодження сталих зв'язків зі стейкхолдерами - представниками освітньої спільноти, а також розширення співпраці із закладами вищої освіти, зокрема в аспектах педагогічного супроводу, науково-методичної підтримки, обміну передовими напрацюваннями.

Третьою педагогічною умовою було виділено - *формування у дітей сталої цифрової культури через цілеспрямоване виховання відповідального ставлення до цифрових пристроїв, дотримання етичних норм та розвиток навичок усвідомленого і безпечного користування ними в повсякденному житті. Посилюється значущість трансформаційних зрушень, спричинених*

цифровізацією суспільства, тож освітній процес у закладах дошкільної освіти зазнає фундаментальних змін: від традиційної моделі навчання до міждисциплінарного підходу з елементами інноваційної діяльності, що ґрунтується на концептуальних засадах дитиноцентризму, цифрової компетентності, інноваційного і безпечного освітнього середовища.

Формування сталої цифрової культури у дітей старшого дошкільного віку постає як один із пріоритетних векторів сучасної освітньої парадигми, зорієнтованої на інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій в освітнє середовище з урахуванням вікових, психофізіологічних та соціокультурних особливостей дитини. Цифрова культура в цьому контексті розглядається як складне багатокomпонентне утворення, що охоплює не лише засвоєння елементарних навичок користування цифровими пристроями, а й формування ціннісного ставлення до цифрових об'єктів, здатності до саморегуляції в цифровому середовищі, усвідомленого вибору цифрового контенту та дотримання норм цифрової етики [9].

1. Виховання відповідального ставлення до засобів ІКТ.

Педагогічна діяльність виховання відповідального ставлення до засобів ІКТ має передбачати інтеграцію цього принципу у всі форми роботи з дітьми дошкільного віку - від ігор, що мають сюжет до спільної взаємодії з батьками або вихователями ЗДО [3]. Важливо також забезпечити формування середовища, де дорослі виступають у ролі наставників та демонструють на власному прикладі як слід правильно використовувати засоби ІКТ, адже дошкільник навчається та здобуває свій перший досвід насамперед через наслідування. Формування відповідального ставлення до засобів інформаційно-комунікаційних технологій корелює з розвитком критичного мислення, цифрового етикету, медіаграмотності, саморегуляції та емоційного інтелекту, виступаючи як комплексна педагогічна стратегія, що забезпечує всебічний розвиток дитини в умовах цифрової епохи.

Також йдеться про розвиток у здобувачів дошкільної освіти первинних форм цифрової відповідальності, що виражається в здатності дотримуватись елементарних правил експлуатації гаджетів, розуміти необхідність обмеження часу екранної активності відповідно до ДСанПіН України, а також проявляти обережність при взаємодії з контентом. Усе це відбувається в умовах цілеспрямованого педагогічного впливу з урахуванням принципу природовідповідності, збагачення сенсорного досвіду та варіативності освітнього середовища.

2. Безпечна поведінка у цифровому просторі.

З огляду на реалії сьогодення, то окремої уваги потребує питання, спрямоване на розвиток у дітей дошкільного віку критичного сприйняття інформації, здатності розрізняти достовірну інформацію та фейкову, вміння уникати цифрових ризиків (персоніфікованих загроз, кібербулінгу, фішингу тощо).

Саме через формування усвідомленої поведінки в онлайн-просторі забезпечується поступовий розвиток елементів інформаційної гігієни, культури безпечного користування технологіями та формування цифрової відповідальності як складника загальної компетентності дитини. Безперервність у формуванні навичок безпечної поведінки дітей старшого дошкільного віку в цифровому середовищі вимагає узгодженості впливів родинного виховання та освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, що, у свою чергу, зумовлює необхідність інтенсифікації просвітницької роботи з батьками та дотримання принципів педагогіки партнерства.

Зазначимо, що важливим наш погляд, для виховання і навчання дітей дошкільного віку є функціонування багатофункціонального освітнього середовища. Насамперед у рамках нашого дослідження варто розглянути поняття «освітнє середовище» у більш широкому його значенні. На думку дослідниці О. Єжової, слід звернути увагу на освітнє середовище як

структуровану систему умов, що забезпечує не лише організацію освітнього процесу, а й створює підґрунтя для всебічного розвитку особистості. Воно функціонує як простір цілеспрямованого впливу, здатного адаптуватися до складної, динамічної реальності сучасного світу, у межах якого дитина засвоює знання, формує практичні компетентності та здобуває досвід самореалізації й соціальної взаємодії [13, с. 123]. На підставі вищезазначеного наголошуємо на тому, що до ключових компонентів багатофункціонального освітнього середовища входить:

- інструментарій: дидактичні посібники, розвиваюча тактильна дошка, столик для малювання піском, дитяча література, електронні освітні ресурси, мультимедійні інструменти, імерсивні технології (AR/VR-технології), інтерактивні панелі «Nova TouchWall», «Intboard» тощо, які інтегруються в освітній процес не як самоціль, а як засіб формування критичного мислення, пізнавальної активності та медіаграмотності.
- доступність: вона вимагає гнучкого й адаптивного створення освітнього середовища, що передбачає індивідуалізацію та варіативність освітнього контенту, відкритість до використання альтернативних засобів навчання та інтеграцію допоміжних технологій. Фундаментальним положенням є дотримання принципів безбар'єрності та мобільності.
- безпека освітнього середовища: оскільки фізична безпека дітей у освітніх закладах зараз виходить на перший план, то звернемо увагу, що вона включає наявність медичного працівника та аптечки у стінах ЗДО, а також встановленої пожежної сигналізації, дотримання норм ДСанПін щодо температурного режиму, дотримання вологості, чистоти приміщень, норм харчування та використання екологічних матеріалів. Щодо психоемоційної безпеки зазначимо, що у контексті нормативно-правового забезпечення вона розглядається через призму реалізації права дитини на особисту гідність, повагу до особистості,

протидію булінгу, як це передбачено в Законі України «Про освіту», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», Конвенції ООН про права дитини [14]. Профілактика проявів булінгу, формування навичок комунікації, розвиток емпатії і емоційного інтелекту через інтерактивну взаємодію у свою чергу забезпечує розвиток атмосфери довіри, взаємоповаги й емоційного комфорту [30].

Співпраця з батьками вихованців є ключовим елементом у педагогічному партнерстві, що ґрунтується на взаємній довірі, обміні інформацією, узгодженні освітніх цілей та спільній відповідальності за формування компетентностей дитини, зокрема у сфері цифрової культури [6]. Врахування думки батьків, їх залучення до освітніх проєктів і використання сучасних освітніх технологій сприяє створенню функціонального освітнього середовища, яке відповідає вимогам БКДО-2021 та сучасним педагогічним стандартам.

Відповідно до структури кваліфікаційної роботи, наступним етапом є комплексне висвітлення і дослідження критеріїв, показників та рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

2.2 Критерії, показники та рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

Для дітей освітні ресурси - це не лише сукупність матеріалів чи технологій, а цілісна педагогічна система, у якій поєднуються матеріальні, методичні, цифрові та соціальні чинники, спрямовані на всебічну підтримку інтелектуального, емоційного та соціального розвитку напередодні початку навчання дітей у НУШ. Освітні ресурси повинні реалізовувати діяльнісний підхід, стимулювати пізнавальну діяльність дитини та забезпечувати перехід від ігрової до навчальної діяльності [35].

На підставі результатів наукових пошуків встановлено критерії, показники та рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення. Визначимось насамперед із сутністю означених понять.

Відповідно до інформації зі словникових джерел поняття «критерій» визначається наступним чином: «критерій (від грец. *kriterion*) - це ознака або сукупність ознак, що слугують підґрунтям для розпізнавання, оцінювання чи порівняння об'єктів, явищ або процесів; своєрідне мірило, за яким здійснюється судження про їхні властивості чи відповідність певним вимогам» [41]. У тлумачному словнику сказано, що показник - це кількісна або якісна характеристика, що відображає стан, динаміку чи результат певного процесу або діяльності; об'єктивне свідчення, яке дає змогу робити висновки щодо рівня досягнень, ефективності і чи відповідності результатів встановленим критеріям та орієнтирам [7, с. 987].

З огляду на вищезначену проблематику дослідження виникає потреба у зверненні до наукових праць С. Доценка, О. Мірошниченко, Л. Петрик, Ю. Поповського, Я. Сікори, О. Чекан та ін., які у своїх наукових розвідках виділяють такі критерії ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми як:

- особистісно-рефлексивний критерій - ступінь сформованості у дитини здатності до усвідомлення власних дій, оцінки їх результатів та корекції поведінки на основі отриманого досвіду;
- мотиваційний критерій - здатність стимулювати внутрішню зацікавленість дитини, підтримувати пізнавальну діяльність і творчу ініціативу;
- когнітивний критерій - відображає рівень сформованості пізнавальних процесів;
- інтегративний критерій - відображає ступінь органічного поєднання різних видів діяльності, освітніх компонентів та ресурсів у єдину, цілісну систему освітнього процесу [32; 45].

Важливим, на наш погляд, є дисертаційне дослідження А. Лазаренко, у якому надано вичерпну характеристику критеріїв, показників та рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку – організаційно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, операційно-результативний [24]. Також у царині наукових розвідок Н.Гавриш, Н.Гончар, Н. Морзе, В. Кременя, О.Спіріна, В. Стеганцевої та ін. виділено наступні критерії: рефлексивний, безпековий [49].

У контексті вищевказаного було виділено ключові критерії, показники та рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення, а саме рефлексивний, безпековий, організаційно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, операційно-результативний. У контексті дослідження ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку доцільним видається виокремлення трьох рівнів сформованості відповідних показників у межах освітнього середовища ЗДО: початковий, середній, високий (табл. 2.1). Така градація забезпечує можливість об'єктивного моніторингу динаміки розвитку дитини, враховуючи комплексність проявів кожного рівня. Відповідно, фіксація трьох і більше характерних показників дозволяє констатувати повну реалізацію певного критерію, що узгоджується з методологічними підходами сучасної педагогічної діагностики [47].

Таблиця 2.1

Критерії та показники ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

Критерії	Показники
Когнітивно-діяльнісний	– дитина старшого дошкільного віку порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить елементарні узагальнення; - здійснює класифікацію/серіацію за 1-2 ознаками; порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки «чому вийшло/не вийшло»;

	- дитина здатна зробити паузу з власної ініціативи, повернутися до виконання завдання після перерви; - самостійно знаходить потрібні інструменти/функції для виконання завдання (без «клікання навмання»); - впевнено себе почуває у цифровому середовищі та добре володіє базовим комплектом необхідних засобів для роботи з онлайн-ресурсами.
Організаційно - мотиваційний	– дитина старшого дошкільного віку проявляє зацікавленість до роботи з різними типами освітніх ресурсів; – вихованець активно демонструє за допомогою засобів вербальної і невербальної комунікації, що йому імпонує завдання, яке він виконує; – задоволення від досягнень у ЗДО, завдяки освітнім ресурсам; – прагне створювати щось власне (малюнок, конструкцію з Lego тощо), а не тільки відтворювати за прикладом;
Операційно- результативний	- дитина старшого дошкільного віку має високу сформованість елементарної цифрової культури та навичок відповідального користування ІКТ; - може визначити прості цифрові технології для реалізації власних запитів і потреб; - дитина старшого дошкільного віку вміє працювати як індивідуально, так і у колективі, ефективно використовуючи наявні освітні ресурси, включаючи цифрові; - наявність позитивної динаміки у розвитку ключових та інваріативних компетентностей (мовленнєвої, логіко-математичної, предметно-практичної, цифрової, ігрової тощо); - вміє застосовувати отримані знання на практиці; - готовність дитини до шкільного навчання як результат взаємодії з освітніми ресурсами.
Рефлексивний	– у дітей сформоване вміння елементарної оцінки результатів власної діяльності (у доступній формі згідно вікових особливостей); – проявляє ініціативу у виборі способів виконання завдань та обґрунтовує свій вибір; – дитина усвідомлює власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів (традиційними, предметно-практичними, цифровими).
Безпековий	- вміє дотримуватись елементарних гігієнічних навичок роботи з технічними засобами навчання та засобами ІКТ; - дотримання правил взаємоповаги та етичної поведінки у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу; - вміє працювати з ресурсами без перевантаження, збереження фізичного та психоемоційного добробуту;

	- вміє уникати шкідливого контенту завдяки сформованим знанням.
--	---

У рамках пошукової діяльності, аналізу на основі встановлених критеріїв і показників здійснено оцінку ступеня інтеграції освітніх ресурсів у освітню діяльність старших дошкільників. Визначено три рівні ефективності: високий, середній та початковий. Схематичне подання рівнів ефективності дозволяє систематизувати результати та провести їх порівняльний аналіз (див. табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у середовищі ЗДО

Рівень	Ефективність застосування освітніх ресурсів
Високий рівень	– дитина старшого дошкільного віку порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить елементарні узагальнення; – здійснює класифікацію/серіацію за 1-2 ознаками; порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки «чому вийшло/не вийшло»; – дитина здатна зробити паузу з власної ініціативи, повернутися до виконання завдання після перерви; – самостійно знаходить потрібні інструменти/функції для виконання завдання (без «клікання навмання»); – впевнено себе почуває у цифровому середовищі та добре володіє базовим комплектом необхідних засобів для роботи з онлайн-ресурсами; – дитина старшого дошкільного віку проявляє зацікавленість до роботи з різними типами освітніх ресурсів; – вихованець активно демонструє за допомогою засобів вербальної і невербальної комунікації, що йому імпонує завдання, яке він виконує; – задоволення від досягнень у ЗДО, завдяки освітнім ресурсам; – прагне створювати щось власне (малюнок, конструкцію з Lego тощо), а не тільки відтворювати за прикладом; – дитина старшого дошкільного віку має високу сформованість елементарної цифрової культури та навичок відповідального користування ІКТ; – може визначити прості цифрові технології для реалізації власних запитів і потреб; – дитина старшого дошкільного віку вміє працювати як індивідуально, так і у колективі, ефективно використовуючи наявні освітні ресурси, включаючи цифрові; – наявність позитивної динаміки у розвитку ключових та інваріативних компетентностей (мовленнєвої, логіко-математичної, предметно-практичної, цифрової, ігрової тощо); вміє застосовувати отримані знання на практиці; – готовність дитини до шкільного навчання як результат взаємодії з освітніми ресурсами; – у дітей сформоване уміння елементарної оцінки результатів власної діяльності (у доступній формі згідно вікових особливостей); – проявляє ініціативу у виборі способів виконання завдань та обґрунтовує свій вибір; – дитина усвідомлює власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів (традиційними, предметно-практичними, цифровими); – вміє дотримуватись елементарних гігієнічних навичок роботи з технічними засобами навчання та засобами ІКТ;

Рівень	Ефективність застосування освітніх ресурсів
	– дотримання правил взаємоповаги та етичної поведінки у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу; – вміє працювати з ресурсами без перевантаження, збереження фізичного та психоемоційного добробуту; – вміє уникати шкідливого контенту завдяки сформованим знанням.
Середній рівень	– дитина встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки у знайомих ситуаціях, але потребує допомоги дорослого при аналізі нових або складніших випадків; – користується основними інструментами й функціями цифрових ресурсів після попереднього пояснення чи демонстрації; – з інтересом працює з традиційними та цифровими освітніми ресурсами, але швидко переключається на інші види діяльності при виникненні труднощів; – дотримується елементарних правил безпечної роботи з технікою, але нагадування з боку дорослого залишаються необхідними; – застосовує отримані знання у знайомих умовах, але рідко переносить їх на нові завдання; – рівень розвитку ключових компетентностей дозволяє розпочати шкільне навчання, але потребує подальшого вдосконалення для досягнення стійких результатів.

Рівень	Ефективність застосування освітніх ресурсів
	– користується основними інструментами й функціями цифрових ресурсів після попереднього пояснення чи демонстрації; – може працювати як індивідуально, так і в групі, але під час колективної роботи іноді втрачає зосередженість або ініціативу; – вміє елементарно оцінити результат своєї діяльності за доступними дитині критеріями, але ще не завжди може аргументувати власний вибір чи пояснити причину помилок.
Початковий рівень	– виконує завдання переважно за чіткою інструкцією дорослого, уникаючи самостійного пошуку рішень або вибору способу дії; – потребує постійного контролю та нагадувань для дотримання правил безпечної й гігієнічної роботи з освітніми ресурсами; – має фрагментарні знання про призначення та можливості цифрових чи предметно-практичних ресурсів, що обмежує їх цілеспрямоване використання; – у груповій роботі займає переважно пасивну позицію, виконує лише ті дії, які безпосередньо доручає дорослий чи активніші однолітки; – відтворює матеріал або дію здебільшого шляхом копіювання, без проявів власної ініціативи чи адаптації до нових умов; – встановлює лише найпростіші зв'язки між подіями чи діями (наприклад, «натиснув - з'явилося зображення»), не усвідомлюючи глибинних причинно-наслідкових залежностей; – потребує тривалої підтримки для збереження мотивації та завершення завдання, особливо у випадках, коли результат не досягається швидко; – оцінка власної діяльності обмежується емоційними реакціями («подобається/не подобається»), без спроб проаналізувати, що вдалося, а що - ні; – сформованість ключових компетентностей має фрагментарний і нестабільний характер; – предметно-практична компетентність проявляється у виконанні нескладних завдань з конструювання чи малювання за зразком, без спроб творчої модифікації;

Рівень	Ефективність застосування освітніх ресурсів
	– навчальна мотивація нестійка, залежить від зовнішніх стимулів; інтерес до завдань з використанням освітніх ресурсів швидко знижується при виникненні труднощів; – у соціальній взаємодії дитина проявляє обмежені комунікативні навички, рідко ініціює співпрацю, схильна чекати прямого залучення дорослим.

Системний аналіз проблематики дослідження засвідчив, що обрані критерії, показники та рівні ефективності імплементації освітніх ресурсів у діяльність дітей старшого дошкільного віку в умовах сучасного ЗДО є концептуально обґрунтованими та методологічно осмисленими. Формування цих критеріїв, рівнів, показників спирається на теоретико-методичні засади дошкільної педагогіки, психології, актуальні нормативно-правові документи та передовий педагогічний досвід. Для перевірки доцільності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення, вбачаємо за доцільне проведення констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту.

2.3. Перевірка доцільності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення

У межах дослідження протягом 2024-2025 рр. було проведено педагогічний експеримент, спрямований на виявлення та оцінювання ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку у освітньому середовищі закладу дошкільної освіти в умовах сьогодення. Дослідження передбачало експериментальну перевірку ефективності педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку.

З метою визначення вихідного рівня готовності здобувачів вищої освіти, вихователів ЗДО та викладачів ЗВО до ефективного використання освітніх

ресурсів, включаючи цифрові, у сучасному освітньому середовищі ЗДО. Оцінювання здійснювалося шляхом проведення анкетування. Такий підхід на основі отриманих даних дозволив визначити вектори подальшої науково-методичної роботи.

До експериментальної перевірки на констатувальному етапі були залучені 20 здобувачів вищої освіти ОС «магістр» спеціальності А2 «Дошкільна освіта», серед них: 9 здобувачів вищої освіти експериментальної групи (ЕГ) та 11 здобувачів вищої освіти контрольної групи (КГ). Також учасниками дослідження виступили 12 вихователів ЗДО та 8 викладачів закладу вищої освіти (далі ЗВО). Така багаторівнева вибірка забезпечила комплексний підхід до оцінювання результатів та надала можливість інтегрувати практичний, методичний і науково-теоретичний досвід учасників. Взаємодія представників різних ланок освітньої системи сприяла поглибленому аналізу ефективності впроваджених рішень і оптимізації використання освітніх ресурсів у сучасному дошкільному середовищі. Експериментальне дослідження реалізовувалось на базі факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, а також у двох закладах дошкільної освіти – ЗДО №4 «Марите» компенсуючого (санаторного) типу Славутицької міської ради Вишгородського району Київської області та ДНЗ №75 Чернігівської міської ради.

Особливий акцент було зроблено на інтеграції різнопланових освітніх ресурсів, зокрема імерсивних у професійну діяльність педагогічних фахівців, визначенні рівня сформованості вмінь та навичок ефективної взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку в умовах сьогодення та стрімкої трансформації освітнього середовища, а також на готовності здобувачів вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта» до створення розвивального простору, спрямованого на формування ключових компетентностей дітей.

Саме через взаємодію студентів із дітьми можна оцінити не тільки рівень їхньої професійної підготовки, а й ефективність освітніх ресурсів у реальних умовах, а також реакцію дітей на різні види діяльності. Зазначимо, що також

можна оцінити ступінь залученості дітей, вмотивованість, що є показником ефективності педагогічних стратегій.

На пошуково-розвідувальному етапі дослідження було здійснено анкетування, у якому було залучено респондентів різних категорій: здобувачів вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта», вихователів ЗДО та викладачів ЗВО.

Вважаємо за доцільне надати опис анкетування «Готовність до ефективного впровадження освітніх ресурсів у практику сучасного ЗДО в умовах реалій сьогодення» (див. Додаток А), що нам дозволило з'ясувати вихідний стан окресленої проблематики у педагогічній практиці, зокрема визначити рівень готовності учасників анкетування до впровадження освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку, а також які виникають труднощі і бар'єри у процесі застосування різних типів освітніх ресурсів.

На перше запитання із запропонованої анкети, яке стосувалось статусу опитуваних – 20% респондентів зазначили, що є діючими викладачами ЗВО, 50% учасників анкетування підкреслили, що є здобувачами вищої освіти, а 30% респондентів є вихователями ЗДО. Однак, деякі студенти зауважили, що також працюють у сфері дошкільної освіти, окрім навчання.

Відповіді на запитання щодо наявності педагогічного стажу також розділились: 12% опитаних сказали, що взагалі не мають педагогічного стажу, а 25% респондентів мають стаж до трьох років, 17% учасників обрали варіант, де вказали, що їх стаж становить від трьох до десяти років, а 56% опитаних нами повідомили, що їх педагогічний стаж становить понад десять років.

На наступне запитання «Чи знайоме Вам поняття «освітні ресурси» та, що на Ваш погляд воно включає?» респонденти, означене поняття тлумачать неоднозначно. Аналіз отриманих відповідей свідчить, що значна частина опитаних ще не має чіткого уявлення про сутність досліджуваного питання.

На наступне питання «Чи вважаєте Ви, що рівень ваших знань про освітні ресурси є достатнім для якісної роботи з дітьми старшого дошкільного віку?» 43% вважають свій рівень знань цілком достатнім, щоб працювати з освітніми

ресурсами; 35% вважають, що мають потребу у вдосконаленні знань; 22% припускають, що їх знання про освітні ресурси є обмеженими.

Думка респондентів щодо ефективності освітніх ресурсів у розвитку дітей старшого дошкільного віку проявилась у такому співвідношенні: 60% опитаних підкреслили високий рівень ефективності освітніх ресурсів; 30% учасників анкетування гадають, що ефективність освітніх ресурсів у розвитку старших дошкільників має середній рівень, а 10% респондентів у свою чергу взагалі притримуються позиції про відсутність будь-якої ефективності у вищезначеному питанні.

Значимими для нас стали відповіді на запитання «Чи вбачаєте Ви необхідність у проходженні курсів підвищення кваліфікації з проблематики нашого дослідження? Яким чином необхідно вдосконалювати професійний рівень фахівця?» 50% опитаних стверджують, що кожному фахівцю необхідно освоювати нові грані, відвідувавши воркшопи, конференції, майстер-класи, оскільки освітня парадигма стрімко змінюється; 30% зазначають, що їм вистачає вже отриманих знань у процесі навчання та практичної діяльності і особливого бажання та часу проходити додаткові курси у них немає; 20% не змогли визначитись з відповіддю.

На запитання «Які труднощі виникають при застосуванні освітніх ресурсів, включаючи цифрові ресурси?» було отримано такі відповіді: 30% обрали варіант, у якому йдеться про обмеженість технічного оснащення; 50% учасників анкетування зазначили про недостатність фахової підготовки; 10% опитаних наголошують на недостатній кількості освітніх ресурсів саме українського походження; 10% зазначають на необхідності адаптації складного матеріалу до рівня розуміння дітей. Деякі респонденти також відзначають, що при використанні цифрових освітніх ресурсів виникає потреба у контролі з боку дорослих і є ризик надмірного використання цифрових пристроїв, що може вплинути на здоров'я дітей.

На запитання «Які освітні ресурси Ви знаєте та найчастіше використовуєте у роботі/навчанні?» респондентами було відзначено так: 55% опитаних відповіли,

що ознайомлені із всіма запропонованими вище типами ресурсів, але найчастіше використовують комбіновані освітні ресурси; 20% опитаних найчастіше застосовують дидактичні матеріали у вигляді роздаткового матеріалу; 15% опитаних обирають сучасний підхід у вигляді цифрових освітніх ресурсів.

На поставлене запитання «Які додаткові умови, на Вашу думку, необхідні для підвищення ефективності використання освітніх ресурсів у ЗДО?» нами було отримано доволі розлогі відповіді. Водночас, аналіз отриманих відповідей дозволяє констатувати, що більшість висловлених пропозицій носили фрагментарний характер і не відображали повної системи педагогічних умов ефективного застосування освітніх ресурсів. Це свідчить про необхідність додаткового опрацювання даного питання серед майбутніх фахівців, а також проведення спеціалізованих навчальних модулів та тренінгів, спрямованих на формування цілісного уявлення про оптимізацію освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.

Для наочності та кращого узагальнення даних вважаємо за доцільне представити результати анкетування у відсотковому відношенні від загальної кількості респондентів (рис. 2.3).

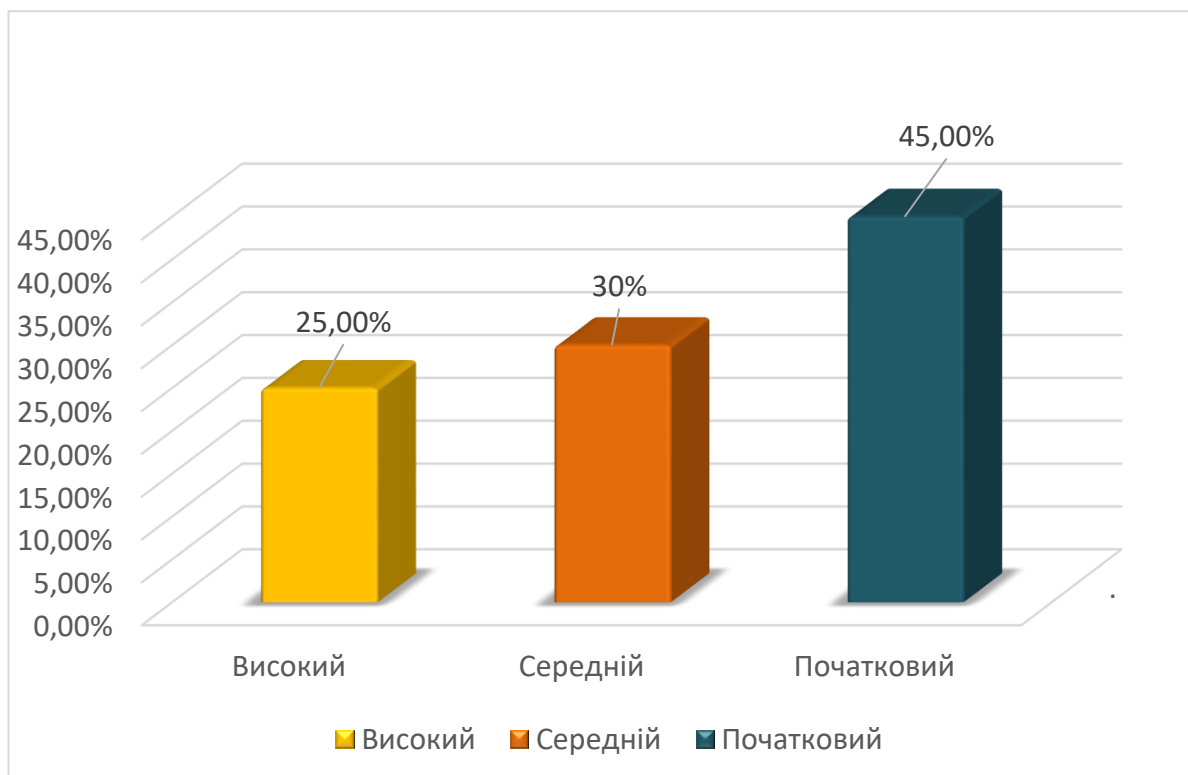

Рис. 2.3. Результати анкетування респондентів щодо визначення рівня готовності учасників анкетування до впровадження освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за розробленою анкетой на констатувальному етапі експерименту (у %)

Отримані результати свідчать про необхідність цілеспрямованого формування у майбутніх фахівців дошкільної освіти системного бачення освітніх ресурсів та їх інтеграції у багатофункціональне середовище ЗДО для розвитку ключових компетентностей старших дошкільників.

Також у рамках дослідження було проведено опитування у форматі бесіди (див. таблицю 2.4), у якому брали участь 60 вихованців старшого дошкільного віку, серед них: 30 дітей старшого дошкільного ЕГ та 30 дітей КГ.

Для оцінки ефективності освітніх ресурсів у освітньому процесі дітей старшого дошкільного віку у стінах ЗДО було проведено бесіду із дітьми у старших групах ЗДО №4 «Марите» та ДНЗ №75 Кількісні результати наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Результати опитування дітей старшого дошкільного віку

на констатувальному етапі експерименту (у %)

Запитання Група						
		Позитивна відповідь		Негативна відповідь		Примітки
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	
Тобі подобається гратись з друзями у дитячому садку?	%	100	100			
	К-сть	30	30			
Тобі цікаво виконувати завдання на заняттях, які тобі дає вихователь у садочку?	%	47	40	53	60	
	К-сть	14	12	16	18	
Коли ти граєш у гру чи робиш завдання, тобі подобається робити це самотійно чи разом із друзями?	%	57	63	43	37	Співвідношення відповідей відбулось нерівномірн о. Частина дітей більше любить самотійно виконувати завдання, а інша частина навпаки обирає колективну д-сть.

	К-сть	17	19	13	11	
Чи подобається тобі створювати щось самостійно, наприклад (малюнок, модель з Lego або кубиків тощо? Чи краще повторювати за кимось і створювати за прикладом?	%	53	50	47	50	25% опитаних зазначили, що полюбують певне поєднання: іноді самостійно, іноді за прикладом
	К-сть	16	15	14	15	
Чи можеш ти виконувати завдання на планшеті або комп'ютері без допомоги дорослого?	К-сть	7	5	23	25	
	%	23	17	77	84	
Чи подобається тобі обговорювати з вихователем або друзями, як краще виконати завдання?	К-сть	20	17	10	13	
	%	67	57	33	43	
Якщо ти граєш або виконуєш завдання, ти відчуваєш радість, задоволення від власного результату?	К-сть	16	14	14	16	
	%	53	47	47	53	
Чи пам'ятаєш ти правила безпечного та відповідального	К-сть	8	6	22	24	

використання комп'ютера, планшета?	%	26	20	74	80	
Якщо у тебе щось не виходить, то ти просиш допомоги у вихователя, друзів, батьків?	К-сть	18	16	12	14	
	%	60	54	40	47	
Середній показник		54	49,77	46	50,44	

На основі отриманих даних можемо констатувати наявність позитивної динаміки формування самостійності, ініціативності у старших дошкільників. Водночас доволі значна частина дітей потребує систематичного педагогічного супроводу для розвитку більш складних навичок самостійної роботи та безпечного використання цифрових технологій, а також є необхідність у імплементації різних видів ресурсів у освітню діяльність ЗДО.

Як свідчать отримані результати існує необхідність у розробці вправ, ігор та інших заходів задля інтеграції освітніх ресурсів, підвищенню ефективності освітнього процесу та створенню умов для всебічного розвитку дитини у сучасному дошкільному середовищі.

Другим етапом педагогічного експерименту став формувальний етап, під час якого була втілена мета дослідження, зокрема підтверджено ефективність педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

На цьому етапі здійснювалася систематична організація діяльності дітей із традиційними, предметно-практичними, ЕОР, ВОР типами освітніх ресурсів, що передбачало забезпечення активної взаємодії з освітнім середовищем, розвиток креативності та створення так званих «ситуативних задач» для дітей, у яких врони можуть інтегрувати отриманий досвід навчання і виховання.

Першу педагогічну умову було втілено - *цілісне конструювання освітнього процесу на засадах інтегративно-збалансованої взаємодії цифрових і предметно-практичних ресурсів.*

Для когнітивно-діяльнісного критерію нами було розроблено та запропоновано завдання у середовищі «Minecraft» (див. Додаток Б).

Когнітивно-діяльнісний критерій рівня ефективності застосування освітніх ресурсів

Завдання 1

Мета: Розвивати цифрову компетентність дітей в умовах цифрового середовища. Розвивати вміння класифікувати предмети за формою/кольором/призначенням; розвивати навички взаємодії; поступово навчити аналізувати результати власної діяльності, а також покращувати просторове і логічне мислення.

Хід виконання:

- 1) Відкрити платформу Minecraft та дослідити її, звертаючи увагу на дрібні деталі та інструменти роботи.
- 2) Вихователь ставить запитання, щоб спровокувати обговорення та спонукати вихованців до активного обговорення, на кшталт: «Що б Ви хотіли змінити? Що Ви бачите навколо вас, коли потрапляєте у навчально-ігрове середовище? Опишіть, що Вам найбільше подобається тут і чому?».
- 3) Продемонструвати дітям як працювати у середовищі Minecraft та залежно від віку та враховуючи бажання дітей запропонувати їм збудувати щось разом.
- 4) Наприкінці заняття діти розповідають, що вони створили і чому.

Коментар до завдання:

Дане завдання передбачає, що діти не просто пасивно спостерігають, а є активними учасниками, що створюють, будують, взаємодіють і приймають рішення. Використання Minecraft як освітнього ресурсу дозволяє поєднати гру та навчання, що робить процес цікавим і ефективним. Ця діяльність розвиває у

дітей не тільки технічні навички роботи з комп'ютером, але й важливі комунікативні та когнітивні компетентності, необхідні для успішної підготовки до навчання у НУШ.

Операційно-результативний критерій рівня ефективності застосування освітніх ресурсів

Завдання 1

Мета: Розвиток уміння побудови алгоритмів, диференціації предметів за заданими ознаками (колір, кількість, тип), формування навичок організації простору та колективної діяльності. Розвиток самоконтролю, концентрації уваги у процесі колективної діяльності; розвиток емоційного інтелекту через спільну оцінку результатів роботи.

Хід виконання:

- 1) Вихователь дає завдання вихованцям старшого дошкільного віку прибрати групову кімнату перед прогулянкою.
- 2) Вихователь роздає дітям ролі «роботів», які виконують конкретні операції за інструкціями. Наприклад: «Роботе Катюшо, збери всі кубики білого кольору і поклади їх у білий кошик». Кожен робот отримує персональне завдання.
- 3) Між собою діти комунікують під час виконання завдання у моментах, коли потребують допомоги.

Коментар до завдання:

Виконуючи роль «робота» дитина навчається уважно слухати та точно відтворювати інструкції дорослого. Це сприяє формуванню навичок послідовності, концентрації уваги, контролю власних дій, а також розумінню взаємозв'язку між командою та результатом.

Завдання 2

Мета: Розвивати мовленнєві навички, критичне мислення, уміння порівнювати події, аналізувати сюжет, а також використання цифрових ресурсів для навчальної діяльності.

Хід виконання:

- 1) Вихователь просить дітей відкрити додаток.
- 2) Виконання інтерактивних вправ.
- 3) Рефлексія.

Коментар до завдання: У програмі «Вивчаю - не чекаю» (див. Додаток В) діти читають або слухають текст за допомогою аудіопідказок, при цьому відповідають на питання і виконують завдання на розуміння сюжету. Вихователь може стимулювати діалог, ставлячи відкриті питання.

Організаційно-мотиваційний критерій рівня ефективності застосування освітніх ресурсів

Завдання 1

Мета: Стимулювати власну творчість, розвивати вміння радіти від досягнутого результату, заохочувати використання різних освітніх ресурсів та інструментів для реалізації власного задуму.

Хід виконання:

- 1) Вихователь демонструє дітям декілька типів книг: електронну і паперову. Вихователь пропонує здобувачам дошкільної освіти створити власну книгу, ставши художниками та авторами.
- 2) Вихователь ставить запитання, щоб ініціювати обговорення майбутніх персонажів книги серед вихованців. Кожна дитина отримує аркуш паперу, щоб зобразити героя книги. Вихователь усіляко заохочує вихованців до малювання. Вихователь підкреслює, що немає «правильних» чи «неправильних» малюнків. Кожна ідея - унікальна.
- 3) Після малювання діти за допомогою вихователя перетворюють свої ідеї в історію. Вихователь може записати розповідь дитини на

диктофон, наприклад, на планшеті. Це допомагає дитині відчувати себе справжнім оповідачем..

- 4) Наприкінці заняття вихователь допомагає «зібрати» книгу: приклеїти малюнки на цупкі аркуші та надрукувати текст (або залишити лише голосовий запис). Діти проговорюють свої емоції від заняття.

Коментар до завдання:

Це завдання спонукає до самостійної творчості, адже в основі проєкту лежить саме ідея дитини, а не шаблон чи приклад. Також задіяно різні типи освітніх ресурсів.

З метою реалізації другої педагогічної умови, а саме – *забезпечення готовності педагогічних працівників ЗДО до ефективного використання освітніх ресурсів у роботі з вихованцями в умовах сьогодення* було проведено захід для здобувачів вищої освіти.

Під час формувального етапу дослідження для здобувачів вищої освіти спеціальності А2 «Дошкільна освіта» проведено воркшоп з елементами дискусії «Ефективне застосування освітніх ресурсів у роботі з дошкільниками», під час якого учасники досліджували сучасні освітні інструменти, обговорювали, як інтегрувати цифрові та традиційні ресурси у освітній процес ЗДО та шукали шляхи розвитку мовленнєвої, когнітивної, цифрової, логіко-математичної компетентності у дітей.

Третьою педагогічною умовою визначили – *формування у дітей сталої цифрової культури через цілеспрямоване виховання відповідального ставлення до цифрових пристроїв, дотримання етичних норм та розвиток навичок усвідомленого і безпечного користування ними в повсякденному житті.*

Безпековий критерій рівня ефективності застосування освітніх ресурсів

Завдання 1

Мета: Формування навичок безпечної поведінки у цифровому середовищі, розвиток усвідомлення потенційних ризиків; навчання етичному спілкуванню в Інтернеті; розвиток критичного мислення.

Хід виконання:

- 1) Вихователь демонструє дітям мультиплікаційну анімацію – «Хаппі та її суперсила». (див. Додаток Д).
- 2) Вихователь разом з дошкільнятами визначають, які дії Хаппі були безпечними, а які - ризикованими.
- 3) Діти разом з наставником формулюють правила безпечного користування інтернетом і соціальними мережами.

Коментар до завдання:

Реалізація завдання сприяє розвитку ключових компетентностей дітей у сфері цифрової безпеки, зокрема: здатності до критичного аналізу інформації, осмислення наслідків своїх вчинків та формування знань щодо правил безпечної поведінки в онлайн-середовищі.

Рефлексивний критерій рівня ефективності застосування освітніх ресурсів

Завдання 1

Мета: Розвиток у дітей здатності до елементарної оцінки результатів власної пізнавальної діяльності, прояву ініціативи у виборі інструментів дослідження та усвідомленого використання різних освітніх ресурсів.

Хід виконання:

- 1) Вихователь пропонує дітям дослідити будь-який об'єкт під час прогулянки. На стіл викладає різні інструменти/освітні ресурси: блокнот, олівець, смартфон, лупа, лінійка та ін., пропонуючи кожній дитині обрати інструменти для дослідження.
- 2) Вихователь ставить запитання кожній дитині: «Чому ти обрав/обрала саме їх? Як вони допоможуть тобі дізнатися більше про квітку, яку ми сьогодні будемо досліджувати?»
- 3) Вихователь спостерігає, як діти досліджують: як дитина користується лупою, як фотографує на смартфон і т.ін..

Коментар до завдання:

Надання дітям можливості самостійно обирати інструменти для виконання завдання стає важливим чинником мотивації. Такий вибір сприяє розвитку

усвідомленості, адже дитина замислюється над власними потребами та співвідносить їх із можливостями різних ресурсів.

Результати дослідження свідчать про необхідність аналізу отриманих даних на констатувальному та формуальному етапах набуває принципового значення, оскільки саме порівняння динаміки показників дозволяє визначити ефективність запропонованих підходів. Ключовим у цьому контексті є реалізація визначених у дослідженні педагогічних умов. Саме забезпечення цих умов дає можливість простежити якісні зміни у ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення, сформувані найважливіші компетентності у дітей та виявити потенціал освітнього середовища для підтримки всебічного розвитку кожного вихованця.

У процесі експериментального дослідження було визначено п'ять критеріїв, за якими здійснювалося оцінювання ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку: рефлексивний, безпековий, організаційно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, операційно-результативний. Для більшої об'єктивності аналізу передбачено три рівні їх сформованості – високий, середній та початковий.

Фінальний етап експериментального дослідження передбачав проведення комплексного діагностичного зрізу стану досліджуваної проблеми із застосуванням розробленого інструментарію, валідність та надійність якого забезпечили об'єктивність отриманих результатів. Отримані результати дослідження систематизовано у вигляді таблиць, що дозволяє наочно відстежити динаміку змін за обраними критеріями.

Кількісні дані ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення за когнітивно-діялісним критерієм відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми
дошкільного віку за когнітивно-діяльнісним критерієм
на формувальному етапі експерименту (у %)**

Показники Група		Рівні					
		Високий		Середній		Початковий	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Дитина старшого дошкільного віку порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, робить елементарні узагальнення;	%	56	47	16	32	28	24
	К-сть	17	14	4	10	9	6
Здійснює класифікацію/серіацію за 1-2 ознаками; порівнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки «чому вийшло/не вийшло»;	%	60	37	17	23	23	40
	К-сть	18	11	5	7	9	12
Дитина здатна зробити паузу з власної ініціативи, повернутися до виконання завдання після перерви	%	67	27	8	30	25	43
	К-сть	20	8	2	9	8	13
Впевнено себе почуває у цифровому середовищі та добре володіє базовим комплексом необхідних засобів для роботи з онлайн-ресурсами	%	70	35	14	28	16	37
	К-сть	21	11	4	8	5	11

Самостійно знаходить потрібні інструменти/функції для виконання завдання (без «клікання навмання»)	%	71	43	18	36	11	21
	К-сть	21	13	5	11	4	6
Середній показник		64,8	37,8	14,6	29,8	20,6	33

З метою відстеження змін у процесі застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за показниками когнітивно-діяльнісного критерію отримані результати будуть представлені на рис. 2.5 (див. Додаток Ж).

Після формульовального етапу експерименту за показниками когнітивно-діяльнісного критерію було виявлено значні покращання.

З метою оцінки ефективності застосування освітніх ресурсів у ЕГ та КГ вважаємо за доцільне порівняти результати діагностики.

За даними нашого дослідження видно, що у 64,8% ЕГ переважає високий рівень ефективності застосування освітніх ресурсів, а у КГ 37,8% вихованців досягли цього ж рівня. Середній рівень за когнітивно-діяльним критерієм притаманний 14,6% вихованців ЕГ та 29,8% КГ. Початковий рівень властивий для 20,6% ЕГ дошкільнят та 33% КГ здобувачів дошкільної освіти.

Результати кількісного аналізу даних за організаційно-мотиваційним критерієм на формульовальному етапі експерименту відображено у табл. 2.6

Таблиця 2.6

Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за організаційно-мотиваційним критерієм на формульовальному етапі експерименту (у %)

Показники Група		Рівні					
		Високий		Середній		Початковий	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Дитина старшого дошкільного віку	%	75	54	14	7	11	39

проявляє зацікавленість до роботи з різними типами освітніх ресурсів;	К-сть	23	16	4	2	3	12
Вихованець активно демонструє за допомогою засобів вербальної і невербальної комунікації, що йому імпонує завдання, яке він виконує	%	72	50	15	39	13	11
	К-сть	22	15	4	11	4	3
Прагне створювати щось власне (малюнок, конструкцію з Lego тощо), а не тільки відтворювати за прикладом	%	64	40	20	30	16	30
	К-сть	19	12	6	9	5	9
Задоволення від досягнень у ЗДО, завдяки освітнім ресурсам	%	78	56	6	22	16	20
	К-сть	23	17	2	7	5	6
Середній показник		72,25	50	13,75	24,5	14	25

Обробка результатів продемонструвала, що за організаційно-мотиваційним критерієм ефективності застосування освітніх ресурсів високий рівень мають 72,25% вихованців ЕГ, а у КГ, де були вихованці ДНЗ №75 показники сягнули 50%. Середній рівень ефективності застосування освітніх ресурсів продемонстрували 13,75% ЕГ та 24,50 КГ. Ці дані свідчать формування вмінь щодо використання цифрових і традиційних освітніх ресурсів, а також підкреслюють необхідність подальшої роботи з ними. З отриманих даних можемо зробити висновок, що в експериментальній групі 14% дітей мають низький рівень, а у контрольній групі 25% мають низький рівень.

Оцінку рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за показниками організаційно-мотиваційного критерію на формульовальному етапі експерименту подано на рис. 2.6. (див. додаток Ж).

Таблиця 2.7

Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за операційно-результативним критерієм на формульовальному етапі експерименту (у %)

Показники Група		Рівні					
		Високий		Середній		Початковий	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Дитина старшого дошкільного віку має високу сформованість елементарної цифрової культури та навичок відповідального користування ІКТ	%	56	46	30	17	14	37
	К-сть	17	14	9	5	4	11
Може визначити прості цифрові технології для реалізації власних запитів і потреб	%	70	35	14	29	16	36
	К-сть	21	10	4	9	5	11
Дитина старшого дошкільного віку вміє працювати як індивідуально, так і у колективі, ефективно використовуючи наявні освітні ресурси, включаючи цифрові	%	64	32	18	12	18	56
	К-сть	19	10	5	4	5	17
Наявність у дитини позитивної динаміки у	%	72	60	22	27	6	13
	К-сть	22	18	7	8	2	4

розвитку ключових та інваріативних компетентностей (мовленнєвої, логіко- математичної, предметно- практичної, цифрової)							
Вміє застосовувати отримані знання на практиці	%	58	46	20	24	22	30
	К-сть	17	14	6	7	7	9
Готовність дитини до шкільного навчання як результат взаємодії з освітніми ресурсами	%	66	40	25	30	9	30
	К-сть	20	12	7	9	3	9
Середній показник		64,33	43,16	21,5	23,16	14,16	33,66

За показником «Дитина старшого дошкільного віку має високу сформованість елементарної цифрової культури та навичок відповідального користування ІКТ» високий рівень показали 56% респондентів ЕГ та 46% КГ старших дошкільників, а середній рівень у 30% вихованців ЕГ та 17% у КГ, початковий рівень спостерігається у 14% ЕГ та 37% вихованців старшої групи ЗДО.

За показником «Може визначити прості цифрові технології для реалізації власних запитів і потреб» високий рівень продемонстрували 70% ЕГ та 35% КГ учасників експерименту, середній рівень за показниками було зафіксовано у 14% ЕГ та 29% КГ серед вихованців, початковий рівень у 16% ЕГ вихованців та відповідно у 36% КГ.

За показником «Дитина старшого дошкільного віку вміє працювати як індивідуально, так і у колективі, ефективно використовуючи наявні освітні

ресурси, включаючи цифрові» 64% ЕГ та 32% КГ дітей виявили високий рівень, середній рівень притаманний 18% ЕГ дітей старшого дошкільного віку та 12% КГ, а початковий рівень засвідчили 18% ЕГ та 56% КГ.

За показником «Наявність позитивної динаміки у розвитку ключових та інваріативних компетентностей (мовленнєвої, логіко-математичної, предметно-практичної, цифрової, ігрової тощо)» результати демонструють певну неоднорідність, так 72% ЕГ та 60% КГ учасників дослідження показують високий рівень ефективності освітніх ресурсів, середній рівень виявляють 22% ЕГ та 27% КГ дошкільнят, початковий рівень у ЕГ показали 6% дітей і ці результати значно кращі, порівняно з 13% у КГ респондентів.

За показником «Вміє застосовувати отримані знання на практиці» аналіз результатів показав, що 58% ЕГ та 46% КГ складає високий рівень, середній рівень було досягнуто 20% вихованцями ЕГ та 24% КГ, початковий рівень спостерігається у 22% ЕГ та 30% КГ вихованців.

За показником «Готовність дитини до шкільного навчання як результат взаємодії з освітніми ресурсами» високий рівень ефективності продемонструвало 66% ЕГ та 40% вихованців. У свою чергу середній рівень у КГ мали 25% дітей, а в експериментальній 30%, початковий рівень на формувальному етапі продемонстрували 9% ЕГ та 30% КГ респондентів.

Середнє значення показників операційно-результативного критерію становить: високий рівень у 64,33% респондентів ЕГ і 43,16% КГ, середній рівень досягнуто 21,50% ЕГ і 23,16% КГ респондентів, початковий рівень простежується у 14,16% ЕГ та 33,66% вихованців.

На формувальному етапі експерименту рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення за операційно-результативним критерієм представлені на рис. 2.7 (див. додаток Ж). Кількісну характеристику проявів ефективності застосування освітніх ресурсів за рефлексивним критерієм наведено у табл. 2.8, що дозволяє прослідкувати динаміку змін і оцінити ефективність реалізованих педагогічних умов.

Таблиця 2.8

**Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми
дошкільного віку за рефлексивним критерієм
на формувальному етапі експерименту (у %)**

Показники Група		Рівні					
		Високий		Середній		Початковий	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
У дітей сформоване уміння елементарної оцінки результатів власної діяльності (у доступній формі згідно вікових особливостей)	%	74	40	20	14	16	46
	К-сть	22	12	6	4	5	14
Проявляє ініціативу у виборі способів виконання завдань та обґрунтовує свій вибір	%	66	26	24	17	10	57
	К-сть	20	8	7	5	3	17
Дитина усвідомлює власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів (традиційними, предметно- практичними, цифровими)	%	78	40	12	18	10	42
	К-сть	23	12	4	5	3	13
Середній показник		72,66	35,33	18,66	16,33	12,0	48,33

За першим показником «У дітей сформоване уміння елементарної оцінки результатів власної діяльності (у доступній формі згідно вікових особливостей)» високий рівень сформованості показника продемонстрували 74% ЕГ та 40% КГ

вихованців, середній рівень у 20% ЕГ та 14% КГ респондентів, початковий рівень 16% ЕГ та 46% КГ учасників дослідження.

За наступним показником «Проявляє ініціативу у виборі способів виконання завдань та обґрунтовує свій вибір» після проведення занять із застосуванням спеціально розроблених вправ і ігор на рефлексивний критерій було отримано наступні результати – у ЕГ високий рівень продемонстрували 20 дошкільнят (66%), а у КГ цього показника досягли 8 респондентів (26%). Середній рівень притаманний 24% старшим дошкільникам ЕГ та 17% КГ отримали такі результати. 10% ЕГ та 57% КГ досягли результатів, які свідчать про початковий рівень. Така диференціація показує наявність значної динаміки покращення показників.

За третім показником «Дитина усвідомлює власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів (традиційними, предметно-практичними, цифровими)» нами було отримано наступні результати: спостерігається високий рівень ефективності освітніх ресурсів у 78% ЕГ та 40% КГ вихованців, що вказує на диференційовану динаміку розвитку ключових компетентностей у дітей старшого дошкільного віку. Середній рівень сформованості цього показника зафіксовано у 12% ЕГ та 18% КГ дітей старшого дошкільного віку. Початковий рівень спостерігався у 10% ЕГ та 42% КГ, що свідчить про необхідність подальшого цілеспрямованого застосування різнопланових освітніх ресурсів.

Динаміку рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів за показниками рефлексивного критерію представлено на рис. 2.8 (див. додаток Ж), що дає змогу наочно простежити динаміку розвитку вищезначених показників.

Аналіз даних, представлених на рис. 2.8 (див. додаток Ж) демонструє, що в експериментальній групі спостерігається позитивна тенденція рефлексивного критерію, що проявляється у збільшенні частки вихованців старшої групи ЗДО з високим та середнім рівнями ефективності застосування освітніх ресурсів. У КГ зміни також мають місце, проте їх вираженість є суттєво меншою, що підтверджує значущість реалізованих педагогічних впливів та ефективність запропонованих умов.

Кількісні дані рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку зазначено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку за безпековим критерієм на формуальному етапі експерименту (у %)

Показники Група		Рівні					
		Високий		Середній		Початковий	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Вміє дотримуватись елементарних гігієнічних навичок роботи з технічними засобами навчання та засобами ІКТ	%	70	47	18	16	12	37
	К-сть	21	14	5	5	4	11
Дотримання правил взаємоповаги та етичної поведінки у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу	%	64	36	14	34	22	30
	К-сть	19	11	4	10	7	9
Вміє працювати з ресурсами без перевантаження, збереження фізичного та психоемоційного добробуту	%	54	39	19	37	27	24
	К-сть	16	12	6	11	8	7
Вміє уникати шкідливого контенту завдяки сформованим знанням	%	68	47	18	28	14	25
	К-сть	20	14	5	8	4	8
Середній показник		64	42,25	17,25	28,75	18,75	29

За першим показником ефективності застосування освітніх ресурсів високий рівень спостерігався у більшості дітей експериментальної групи 70 %, тоді як у контрольній групі цей показник становив 47%. Середній рівень відзначено у 18 % ЕГ та 16% КГ вихованців, а початковий рівень - у 12 % ЕГ і 37 % КГ респондентів відповідно.

За другим показником засвідчено, що високий рівень сформованості переважає серед дітей ЕГ, охоплюючи понад 64% респондентів, тоді як у КГ він проявився лише у 36% дітей. Середній рівень спостерігався у незначній частини експериментальної групи дітлахів – 14% і значно вищі результати у КГ – 34%, тоді як початковий рівень був зафіксований у 22% ЕГ та 30% КГ.

За третім показником отримані дані демонструють ефективність цілеспрямованого педагогічного впливу через застосування освітніх ресурсів у діяльності ЗДО під час роботи з старшими дошкільниками. В ЕГ високий рівень проявів зафіксовано у 54% дітей, середній рівень – у 19 %, початковий у 27% учасників дослідження. У контрольній групі відповідні показники становили 39%, 37% та 24 % респондентів.

За четвертим показником як свідчать результати дослідження після початку експерименту з використанням освітніх ресурсів високий рівень сформованості безпекового критерія спостерігається у 68% дітей експериментальної групи, тоді як у контрольній групі цей показник становить 47%. Це означає, що у групі, де застосовувалися спеціально підібрані ресурси, на 21% більше вихованців ефективно опанували запропоновані завдання. Середній рівень проявів показників критерію зафіксовано у 18% ЕГ та 28 % КГ, що відображає базовий рівень опанування критерію більшістю дітей. Початковий рівень сформованості навичок спостерігається у 14% дітей ЕГ та у 25% КГ, що підтверджує перевагу використання структурованих педагогічних ресурсів для підвищення ефективності освітньої діяльності дошкільників.

Оцінку рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку за безпековим критерієм на формувальному етапі експерименту відображено на рис. 2.9. (див. додаток Ж).

У контексті отриманих результатів доцільним здається подати порівняльну таблицю, яка відображає середні показники рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів за кожним критерієм на формувальному етапі експерименту. Результати відображено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку за всіма критеріями на формувальному етапі експерименту (у %)

Критерії	Рівні					
	Високий		Середній		Початковий	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Когнітивно-діяльнісний	64,80	37,80	14,60	29,80	20,60	33
Організаційно-мотиваційний	72,25	50	13,75	24,50	14	25
Операційно-результативний	64,33	43,16	21,50	23,16	14,16	33,66
Рефлексивний	72,66	35,33	18,66	16,33	12	48,33
Безпековий	64	42,25	17,25	28,75	18,75	29
Середній показник	67,60	41,70	17	24,50	18,84	33,79

Враховуючи результати дослідження за показниками когнітивно-діяльнісного критерію – високого рівня досягли 64,80% учасників ЕГ і 37,80% КГ дітей, середній рівень зафіксовано у 14,60% ЕГ і 29,80% КГ респондентів, а початковий рівень властивий 20,60% ЕГ та 33% КГ вихованців ЗДО.

На прикінцевому етапі експерименту проведено аналіз результатів за організаційно-мотиваційним критерієм ефективності застосування освітніх ресурсів в умовах ЗДО. Високий рівень зафіксовано у 72,25 % вихованців

експериментальної групи, тоді як у контрольній групі – 50%. Середній рівень спостерігався у 13,75 % ЕГ та 24,50% КГ дітей, а початковий рівень у 14% та 25 % відповідно.

За показниками операційно-результативного критерія високий рівень ефективності впровадження освітніх ресурсів у простір ЗДО констатовано у 64,33% ЕГ дошкільнят і 43,16% у КГ. Результати дослідження показали, що 21,50% ЕГ та 23,16% КГ дітей продемонстрували середній рівень, тоді як початковий рівень у ЕГ складає 14,16% учасників дослідження та 33,66% КГ.

За показниками рефлексивного критерію проведено системний аналіз, що відображає здатність старших дошкільників усвідомлювати власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів та здійснювати елементарну оцінку результатів власної діяльності. Результати свідчать, що високий рівень рефлексивного критерію виявлено у 72,66 % вихованців ЕГ та 35,33% КГ, що підтверджує ефективність інтеграції педагогічних умов у освітню діяльність. Середній рівень проявів зафіксовано у 18,66% ЕГ і 16,33 % КГ, тоді як початковий рівень у – 12 % ЕГ респондентів та 48,33% КГ відповідно.

За показниками безпекового критерію високий рівень сформованості цього критерію спостерігався у 64% дітей ЕГ проти 42,25 % у КГ, що свідчить про результативність проведених занять з елементами освітніх ресурсів, включно з цифровими. Середній рівень було зафіксовано у 17,25% ЕГ та 28,75% КГ дошкільнят, а початковий рівень у 18,75% ЕГ та 29% КГ вихованців відповідно.

Результати діагностичних зрізів вказують на підвищення рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у процесі здобуття дошкільної освіти та на те, що реалізовані педагогічні умови не лише відповідають сучасним науково-методичним стандартам, а й забезпечують активне залучення дітей до усвідомленого, безпечного та цілеспрямованого використання цифрових, традиційних ресурсів та засобів. Експериментальні дані підтверджують, що системне та диференційоване використання освітніх ресурсів сприяє формуванню критичного мислення щодо власної діяльності, здатності до самостійного вибору способів виконання завдань, відповідального ставлення до

цифрових технологій і розвитку сумлінного ставлення до засвоєння нового. А також сприяють формуванню ключових компетентностей дітей, що стають основою успіху у подальшому житті.

Висновки до другого розділу

У другому розділі висвітлено хід експериментального педагогічного дослідження, спрямованого на оцінку ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Проведений експеримент дозволив реалізувати поставлену мету та отримати достовірні результати, що підтверджують практичну та наукову значущість запропонованих педагогічних умов для розвитку ключових компетентностей дошкільників та їх усестороннього розвитку.

Педагогічне дослідження було реалізовано внаслідок залучення до участі здобувачів вищої освіти ОС «магістр» спеціальності А2 «Дошкільна освіта», серед яких 9 здобувачів вищої освіти складали ЕГ та 11 здобувачів вищої освіти КГ. Також були включені до дослідження 12 вихователів ЗДО та 8 викладачів закладу вищої освіти. На формувальному етапі було задіяно 60 вихованців старших дошкільних груп, серед яких: 30 дітей ЕГ та 30 вихованців КГ.

Особливе значення в експерименті мало вхідне діагностування, що дало змогу зафіксувати реальний стан досліджуваної проблематики та виокремити критерії, показники й рівні ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення. Запорукою об'єктивності подальших висновків стало здійснене діагностування, що дозволило окреслити педагогічні умови відповідно до конкретних потреб дітей і можливостей педагогів дошкільної освіти.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що в умовах невизначеності ефективність дошкільної освіти значною мірою залежить від обґрунтованого та цілеспрямованого застосування освітніх ресурсів, яке забезпечується реалізацією визначених педагогічних умов. Освітні ресурси,

інтегровані у процес навчання дітей, постають не лише як допоміжний інструмент, а як чинник розвитку пізнавальної активності, навичок комунікації, моральних чеснот та формування цифрової компетентності дітей старшого дошкільного віку.

Згідно результатів експериментального дослідження було виявлено підвищення рівня продуктивності освітнього процесу. Учасники ЕГ демонстрували значну активність у взаємодії з ресурсами, цілеспрямоване виконання завдань та зацікавленість у різних видах діяльності. Отримані дані підтверджують доцільність сформованих педагогічних умов, демонструють правильність обраних форм, методів і засобів організації освітнього процесу в умовах ЗДО. Водночас проведене дослідження відкриває подальші перспективи для комплексного вивчення проблеми дослідження і удосконалення моделей застосування освітніх ресурсів у дошкільній освіті.

ВИСНОВКИ

У межах кваліфікаційної роботи, присвяченій актуальній проблемі педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення здійснено комплексне дослідження. Результати дослідження підтвердили наукову обґрунтованість і практичну значимість визначених підходів до розв'язання поставлених завдань, що дало змогу сформулювати наступні висновки:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури з'ясовано стан розроблення проблеми та конкретизовано сутність основних понять дослідження.

У ході дослідження було проаналізовано значний обсяг науково-методичної та спеціальної літератури, що дає підстави стверджувати, що проблема застосування сучасних педагогічних підходів та створення педагогічних умов для ефективного застосування освітніх ресурсів у дошкільній освіті не втрачає своєї релевантності в умовах трансформації освітнього простору. Попри сформовану науково-теоретичну базу досліджень, у сучасній науці залишається потреба у поглибленому теоретико-методологічному аналізі феномену освітнього ресурсу як чинника педагогічної взаємодії. Особливої ваги набуває вивчення механізмів інтеграції традиційних методів і форм навчання та цифрових засобів навчання, здатних забезпечити усесторонній розвиток дітей дошкільного віку для пізнання, творчості та комунікації.

2. Розроблено критерії, рівні та показники ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

У ході науково-педагогічного дослідження розроблено комплекс критеріїв, що відображають ключові аспекти дослідження ефективності педагогічних умов застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку: когнітивно-діяльнісний, організаційно-мотиваційний, операційно-результативний, рефлексивний та безпековий. До кожного критерію визначено показники та рівні (високий, середній, початковий), що дозволяють оцінювати ефективність

застосування як традиційних, так і цифрових освітніх ресурсів, а також забезпечують відстеження прогресу дітей у формуванні їх ключових та інваріантних компетентностей, включаючи цифрову компетентність і розвиток їх пізнання, креативності, критичного мислення, емоційного інтелекту тощо.

3. Виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність запропонованих педагогічних умов щодо застосування освітніх ресурсів у роботі із дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення.

Педагогічні умови у дослідженні, які було апробовано включають: цілісне конструювання освітнього процесу на засадах інтегративно-збалансованої взаємодії цифрових і предметно-практичних ресурсів; забезпечення готовності педагогічних працівників ЗДО до ефективного використання освітніх ресурсів у роботі з вихованцями в умовах сьогодення; формування у дітей сталої цифрової культури через цілеспрямоване виховання відповідального ставлення до цифрових пристроїв, дотримання етичних норм та розвиток навичок усвідомленого і безпечного користування ними в повсякденному житті.

Експериментальна частина передбачала впровадження системи вправ, завдань і методичних прийомів у освітньо-виховній діяльності дітей через поєднання традиційних та інноваційних ресурсів, орієнтованих на розвиток самостійності дітей і здатності оцінювати власні досягнення, будувати алгоритми, комунікувати тощо. Завдання були побудовані на використанні технічних засобів навчання, інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційних платформ, відеоматеріалів. При цьому роль вихователя полягає у створенні цілісного освітнього простору, де дитина виступає суб'єктом власної діяльності, а компетентності формуються через цілеспрямовану і поетапну взаємодію.

За показниками когнітивно-діяльнісного критерію – високого рівня досягли 64,80% учасників ЕГ і 37,80% КГ дітей, середній рівень зафіксовано у 14,60% ЕГ і 29,80% КГ респондентів, а початковий рівень властивий 20,60% ЕГ та 33% КГ вихованців ЗДО.

За показниками організаційно-мотиваційного критерію на прикінцевому етапі експерименту проведено аналіз результатів ефективності застосування освітніх ресурсів в умовах ЗДО. Високий рівень зафіксовано у 72,25 % вихованців експериментальної групи, тоді як у контрольній групі – 50%. Середній рівень спостерігався у 13,75 % ЕГ та 24,50% КГ дітей, а початковий рівень у 14% та 25 % відповідно.

За показниками операційно-результативного критерія високий рівень ефективності впровадження освітніх ресурсів у простір ЗДО констатовано у 64,33% ЕГ дошкільнят і 43,16% у КГ. Результати дослідження показали, що 21,50% ЕГ та 23,16% КГ дітей продемонстрували середній рівень, тоді як початковий рівень у ЕГ складає 14,16% учасників дослідження та 33,66% КГ.

За показниками рефлексивного критерію проведено системний аналіз, що відображає здатність старших дошкільників усвідомлювати власний досвід взаємодії з різними типами освітніх ресурсів та здійснювати елементарну оцінку результатів власної діяльності. Результати свідчать, що високий рівень рефлексивного критерію виявлено у 72,66 % вихованців ЕГ та 35,33% КГ, що підтверджує ефективність інтеграції педагогічних умов у освітню діяльність. Середній рівень проявів зафіксовано у 18,66% ЕГ і 16,33 % КГ, тоді як початковий рівень у – 12 % ЕГ респондентів та 48,33% КГ відповідно.

За показниками безпекового критерію високий рівень сформованості цього критерію спостерігався у 64% дітей ЕГ проти 42,25 % у КГ, що свідчить про результативність проведених занять з елементами освітніх ресурсів, включно з цифровими. Середній рівень було зафіксовано у 17,25% ЕГ та 28,75% КГ дошкільнят, а початковий рівень у 18,75% ЕГ та 29% КГ вихованців відповідно.

Аналіз отриманих даних свідчить, про ефективність запропонованих педагогічних умов щодо застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення. Також результати експерименту засвідчили позитивну динаміку: зросла кількість дітей із достатнім і високим рівнем.

Результати дослідження мають практичну цінність для модернізації освітнього процесу та створення сучасного простору для розвитку дитини.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Перспективи подальших наукових пошуків пов'язуємо з вивченням освітніх ресурсів та впровадженню сучасних педагогічних практик у стінах закладів дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : Нова редакція : затв. наказом МОН України від 21.01.2021 № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20dos hkilnoyi%20osvity. pdf (дата звернення: 11.02.2025).
2. Бех І.Д. Дошкільна освіта: трансформаційні орієнтири. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: Збірник наукових праць*. Хмельницький. 2020. С. 7-20.
3. Беленька Г., Богініч О. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 441 с.
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка. 2008. 684 с
5. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання : навч.- метод. посіб. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т імені Василя Стефаника, 2021. 64 с. URL: https://ciot.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/144/2021/05/4-на-друкЦифрові-інструменти-посібник-_edited-ISBN_A5.pdf (дата звернення: 15.07.2025).
6. Бобро Л. В. (укл.) Педагогічне партнерство ЗДО з учасниками освітнього процесу: навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 146 с.
7. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, 2005. 1728 с.
8. Вербовський І. А. Ефективність цифровізації в управлінні освітніми ресурсами: аналіз та стратегії оптимізації. *Академічні візії*. 2024. №27. С. 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/838> (дата звернення: 22.03.2025).

9. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61. №5. С. 1–14.
10. Гейміфікація, як засіб формування пізнавального інтересу у навчанні. URL: <https://arbook.info/gejmifikacziyayak-zasib-formuvannya-piznavalnogo-interesu-u-navchanni> (дата звернення: 14.04.2025)
11. Горошко О. Інтернет-комунікації в освітньому процесі. Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2010. 35 с.
12. Дудка Т.Ю., Чумак М.Є. Електронні освітні ресурси як інструмент підвищення ефективності змішаного навчання: виклики та перспективи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Випуск 213. С. 271-275.
13. Єжова О. О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія. Суми: Вид-во «МакДен», 2011. 412 с.
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19> (дата звернення: 08.08.2025).
15. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 01.03.2023 р. № 2807-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> (дата звернення: 05.04.2025).
16. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник. Львів: Вид-во «СПОЛОМ», 2009. 258 с.
17. Каневська І., Приступа Л., Говоруха Д. Теоретичні аспекти цифровізації вищої освіти: проблеми і перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. №53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-58> (дата звернення: 07.12.2024).
18. Карабін О.Й. Гейміфікація в освітньому процесі як засіб розвитку молодших школярів // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. №67, Т.1. С. 44-47.

19. Коменський Я. А. Велика дидактика Київ : Радянська школа, 1940. 754 с.
20. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / Національна академія педагогічних наук України. Київ: «Інтерсервіс», 2022. 51 с.
21. Кремень В. Г. Партнерський форум «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2021. Вип. 3(1). С. 1-5 URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/118/151>
22. Крутій К. Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини / Запорізький обл. ІППО. URL: <http://www.ukrdeti.com/nauka.php?ar=1> (дата звернення: 15.07.2025).
23. Лаврентьєва, Г. П. Психолого-ергономічні вимоги до застосування електронних засобів навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. 5 (13) URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/85/71> (дата звернення: 25.02.2025).
24. Лазаренко А. В. Підготовка майбутніх вихователів до формування цифрової компетентності у дітей старшого дошкільного віку: дис. д-ра філософії: 012 Дошкільна освіта. Кривий Ріг, 2024. 184 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11058/1/Дисертація%20Лазаренко.pdf> (дата звернення: 21.08.2025).
25. Литвинов А, Непомняща Г. Електронні освітні ресурси у процесі підготовки молодших школярів. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*, Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2024 Вип. 1 (66), С. 153-158.
26. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного ун-ту ім. М. Драгоманова. Київ : Логос, 2000. Вип. 2. С. 153–161.
27. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навчальний посібник. Вид. 3-є, допов. Київ, 2001. 608 с.

28. Морзе Н. Загальна методика навчання інформатики. Ч. 1. Методика навчання інформатики : навч. посіб. у 3 ч. / за ред. акад. М.І. Жалдака. Київ : Навчальна книга, 2014. 256 с

29. Наказ від 24.03.2016 № 234 Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за № 563/28693 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text> (дата звернення: 30.06.2025)

30. Новик І., Мельничук В. Методичні рекомендації для закладів освіти щодо створення відповідних умов і привітної атмосфери для взаємодії учасників освітнього процесу і збільшення залученості батьків та опікунів. УІРО. 2022. 21 с. URL: <https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2022/11/pryvitna-atmosfera.pdf> (дата звернення: 07.08.2025).

31. Огірко О. В., Огірко І. В. Морально-етичні принципи електронної освіти і штучного інтелекту. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1. С. 454–467.

32. Організаційно-педагогічні умови залучення батьків до використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та дошкільного віку: методичний посібник. За наук. ред. С. А. Васильєвої. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 88 с.

33. Освіта для цифрової трансформації суспільства / Edukacja dla cyfrowej transformacji społeczeństwa / Education for digital transformation of society : монографія. У 2 т. Т. 1 ; за наук. ред. В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, Н. Лазаренко. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2024. 526 с.

34. Паращенко Л. І., Пометун О. І., Савченко О. Я., Трубачева С. Е. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ : К.І.С, 2004. С. 71–84.

35. Пометун О. І. Діяльнісний підхід. Енциклопедія освіти. 2-ге видання, доповнене та перероблене. Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 250–251. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729012> (дата звернення: 12.06.2025).

36. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки: Навч. посібник. Київ: Абрис, 1998. 448 с.

37. Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2024 р. № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 16.04.2025).
38. Пріма Р. М. Аксиологічні орієнтири у професійній підготовці майбутнього педагога-вихователя. *Наук. вісн. Чернівець. ун-ту : зб. наук. пр.* 2012. Вип. 635: Педагогіка та психологія. С. 171–176.
39. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2020- %D0%BF#n9](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2020-%D0%BF#n9) (дата звернення: 09.12.2024).
40. Проект Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-monzaproshuye-do-gromadskogo-obgovorenniya> (дата звернення: 29.10.2024).
41. Професійна освіта: словник: навч. посіб. / уклад. С. Гончаренко, та. ін; за ред. Н. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с.
42. Разуменко О. В. Освітній простір як місце розгортання педагогічних відносин. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія.* 2013. Вип. 41(2). С. 216-223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpri_filos_2013_41%282%29__24 (дата звернення: 28.06.2025).
43. Рейпольська О. Д., Гудим І. М., Зайцева Л. І., Луценко І. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти : технології проектування : навч.-метод. посібник / за заг. наук. ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 222 с.
44. Ростока М. Л., Ільїна Т. В. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану. *Вісник НАПН України.* 2023. Вип. 5(1), С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5132>.

45. Сікора, Я. Б., Іванова, С. М. (2024). Критерії та показники розвитку цифрової компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*, (23 (30)), С. 74–83. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23\(30\).07](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23(30).07).
46. Смолянко Ю. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Вплив досягнень психологічних і педагогічних наук на розвиток сучасного суспільства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Харків, 10–11 берез. 2017 р.). Харків : Центр пед. дослідж., 2017. С. 75–78.
47. Смолянко Ю. М. Формування професійної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі магістерської підготовки: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 285 с.
48. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія. Київ: Академвидав, 2006. 424 с.
49. Стеганцева В. В. Формування інформаційно-цифрової компетентності молодших школярів у процесі соціально-педагогічної комунікації: дис. ... доктора філософії: 231 / ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2022. 295 с.
50. Терещенко Л. Г. Методичні засади запровадження інноваційних технологій в сучасних закладах дошкільної освіти : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / наук. керівник Л. М. Шульга, Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 74 с.
51. Фамілярська Л. Л. Інтеграція цифрових технологій в освітнє середовище закладу дошкільної освіти. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2021. Вип. 11. С. 174–183. URL: <https://doi.org/10.28925/24140325.2021.1115> (дата звернення: 19.12.2024).
52. Цифрова адженда України – 2020. («Цифровий порядок денний–2020»). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи,

проекти “цифровізації” України до 2020 року. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).

53. Чернова Н. В. Педагогічні умови використання додатків GOOGLE під час дистанційного навчання молодших школярів : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 013 «Початкова освіта» / наук. керівник О. О. Андрющенко. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 52 с

54. Шапран Ю. П. Типологія освітнього середовища в умовах компетентнісно-зорієнтованої педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Серія: Психологія. Педагогіка*. 2015. №23. С. 4–11.

55. Bates T. National strategies for e-learning in post-secondary education and training. UNESCO, 2001. 132 p.

56. Bay, D. N. (2022). The perspective of preschool teachers on the use of digital technology. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 11(2), P. 87–111. URL: <https://doi.org/10.37134/saecj.vol11.2.6.2022> (date of application: 17.06.2025).

57. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO): Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft). Quality education and competencies for life; Workshop 3 // Background Paper. 2004. № 34. P. 6.

58. Fengchun M., Wayne H., Ronghuai H., Hui Z. AI and education: guidance for policy-makers. UNESCO. 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376709/PDF/376709eng.pdf.multi> (date of application: 15.05.2025)

59. Johnson, L., Adams Becker, S., Cummins, M., Estrada, V., Freeman, A., Hall, C. NMC Horizon Report: Higher Education Edition. Austin, Texas: *The New Media Consortium*. 2016. URL: <https://www.learntechlib.org/p/171478/> (date of application: 08.08.2025).

60. Learning without frontiers. (1999). List of definitions. Learning development institute. UNESCO. P. 6-16. URL:

<http://www.unesco.org/education/educprog/lwf/doc/portfolio/definitions.htm>. (date of application: 23.08.2025).

61. Mallmann E. M., Nobre A. Dos objetos de aprendizagem aos recursos educacionais (abertos). M. J. Gomes, A. J. Osório, & L. Valente (Eds.). *Challenges 2015: meio século de TIC na educação –Half a century of ICT in Education –Atas da IX Conferência Internacional de TIC na Educação*. Minho: Centro de Competência TIC na Educação do Instituto de Educação da Universidade do Minho, 2015. P. 622–632. URL: <https://repositorioaberto.uab.pt/handle/10400.2/6878> (date of application: 14.04.2025).

62. Martin A., Grudziecki J. DigEuLit: Concepts and tools for digital literacy development. *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*. 2006. № 5 (4). P. 249-267. URL: <https://doi.org/10.11120/ital.2006.05040249> (date of application: 24.06.2025).

63. Martin-Gutierrez J., Guinters E., Perez-Lopez D. Improving strategy of selflearning in engineering: laboratories with augmented reality. *Social and Behavioral Sciences*. 2012. Vol. 51. P. 832–839. URL: <https://cutt.ly/GgbyLjK>. (date of application: 12.10.2024).

64. Sammons, P., Sylva, K., Melhuish, E., Siraj-Blatchford, I., Taggart, B., & Elliot, K. (2002). Technical Paper 8a: Measuring the impact of pre-school on children's cognitive progress over the preschool period. Institute of Education, University of London, London. P. 36–43 [in English].

65. Sandoval-Henríquez F. J., Badilla-Quintana M. G. (2022). How elementary students experience the use of immersive technology. *International Journal of Learning Technology*, 17(2), P. 115–132. [in English]

66. Vasyl Shunkov, Olena Shevtsova, Valentyne Koval, Tetyana Grygorenko, Liudmyla Yefymenko, Smolianko, Y., Oleksandr Kuchai. Prospective Directions of Using Multimedia Technologies in the Training of Future Specialists. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22 No. 6 June 2022. P. 739-746.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета

«Готовність до ефективного впровадження освітніх ресурсів у практику сучасного ЗДО в умовах реалій сьогодення»

1. У якому статусі Ви зараз перебуваєте?

- А. Діючий викладач ЗВО.
- Б. Вихователь ЗДО.
- В. Здобувач вищої освіти.

2. Який у Вас стаж роботи?

- А. Відсутній стаж роботи.
- Б. Менше трьох років.
- В. Понад десять років.
- Г. Від трьох до десяти років стажу.

3. Чи вважаєте Ви, що рівень ваших знань про освітні ресурси є достатнім для якісної роботи з дітьми старшого дошкільного віку?

- А. Вважаю, що мій рівень знань є достатнім, щоб працювати з освітніми ресурсами
- Б. Вважаю, що знання про освітні ресурси потребують вдосконалення.
- В. Припускаю, що мої знання про освітні ресурси є обмеженими.

4. Чи знайоме Вам поняття «освітні ресурси» та, що на Ваш погляд воно включає?

5. Чи існує ефективність освітніх ресурсів у розвитку дітей старшого дошкільного віку?

А. Вважаю, що є високий рівень ефективності освітніх ресурсів у розвитку дітей.

Б. Вважаю, що освітні ресурси мають середній рівень ефективності у розвитку дітей.

В. Припускаю, що освітні ресурси не мають жодної ефективності у розвитку вихованців ЗДО.

6. Чи вбачаєте Ви необхідність у проходженні курсів підвищення кваліфікації з проблематики нашого дослідження? Яким чином необхідно вдосконалювати професійний рівень фахівця?

А. Вважаю, що є необхідність у проходженні курсів підвищення кваліфікації, а саме: відвідувати воркшопи, конференції, майстер-класи і т.ін.

Б. Мені вистачає вже отриманих знань.

В. Не готова (-ий) надати відповідь на зазначене питання.

7. Які труднощі виникають при застосуванні освітніх ресурсів, включаючи цифрові ресурси?

А. Обмеженість технічного оснащення закладів освіти.

Б. Недостатній рівень фахової підготовки.

В. Недостатня кількість освітніх ресурсів саме українського походження.

Г. Потреба у адаптації більшості матеріалів під потреби дітей.

8. Які освітні ресурси Ви знаєте та найчастіше використовуєте у роботі/навчанні?

А. Використовую різні типи освітніх ресурсів.

Б. Дидактичний роздатковий матеріал.

В. Цифрові освітні ресурси.

Г. Інше _____

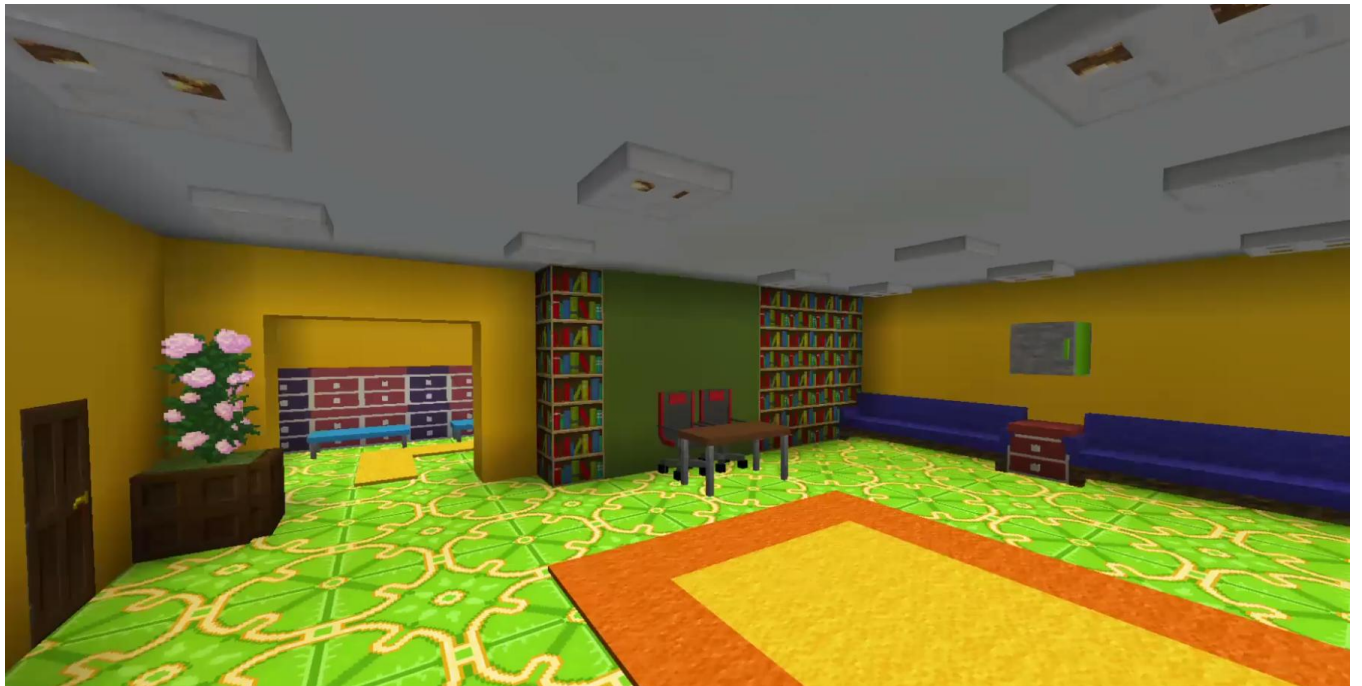
9. Які додаткові умови, на Вашу думку, необхідні для підвищення ефективності використання освітніх ресурсів у ЗДО?

Додаток Б

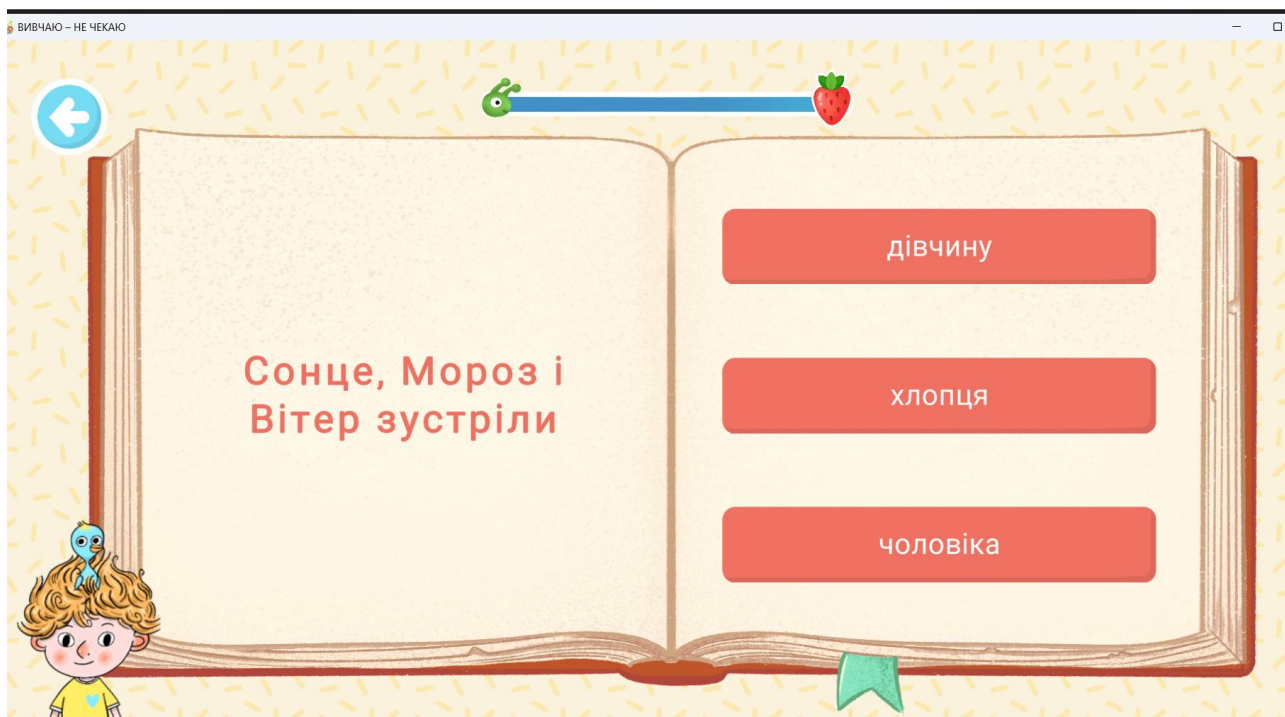

Робота у середовищі Minecraft

Додаток В

Робота у додатку «ВІВЧАЮ – НЕ ЧЕКАЮ»

Додаток Д

«Хаппі та її суперсила»

Додаток Е

ITE 2025

CERTIFICATE

is presented to

ALINA PRYMACHENKO

to certify that he/she has participated
in the V International Scientific and Practical Conference
"IMMERSIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION" (ITE 2025)
April 29, 2025

OLEH SPIRIN

Director of the Institute for Digitalisation
of Education of NAES of Ukraine

КВЕД 85.59
№ 5702025-241
April 29, 2025

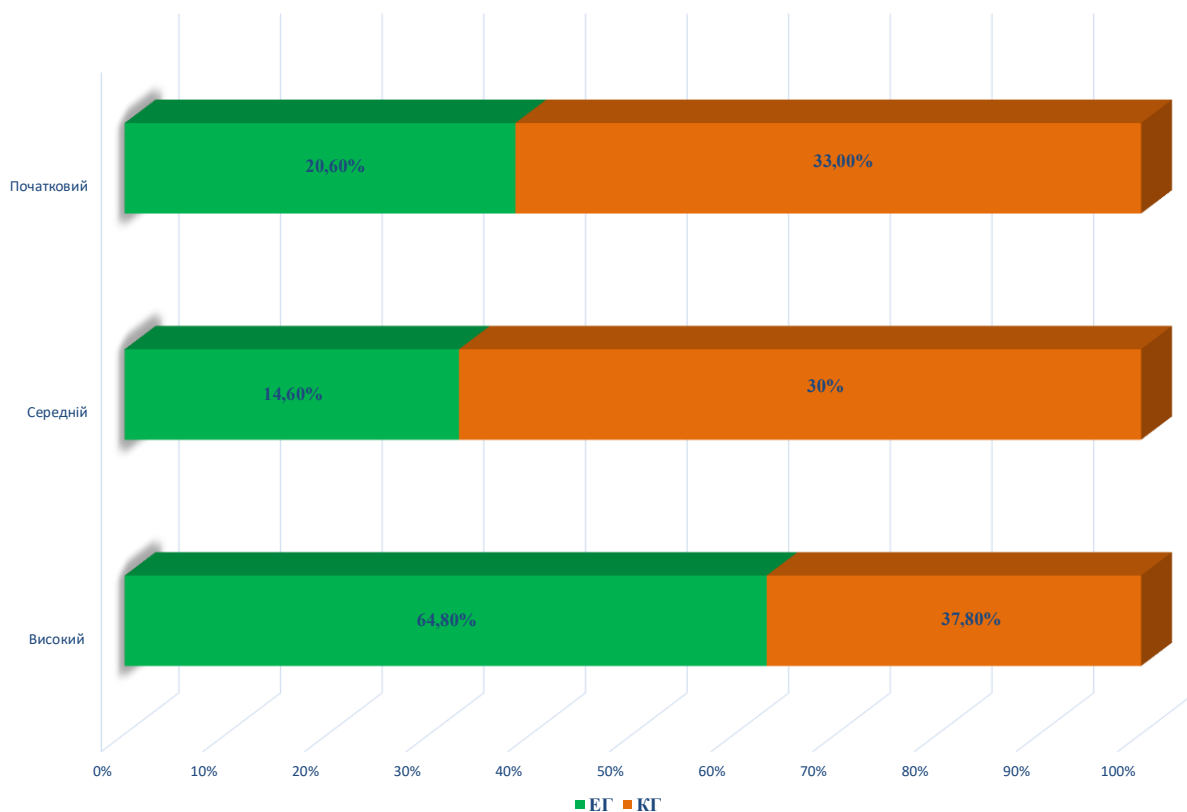

Рис. 2.5. Оцінка рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за когнітивно-діяльнісним критерієм на формуальному етапі експерименту (у %)

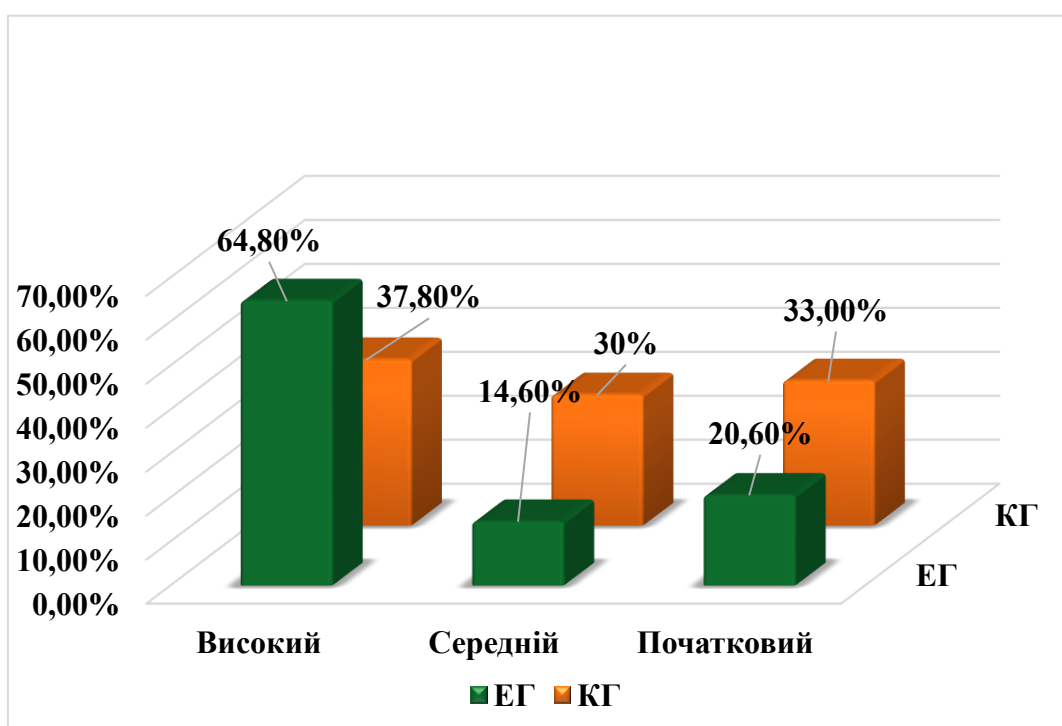

Рис. 2.6. Оцінка рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за організаційно-мотиваційним критерієм на формульовальному етапі експерименту (у %)

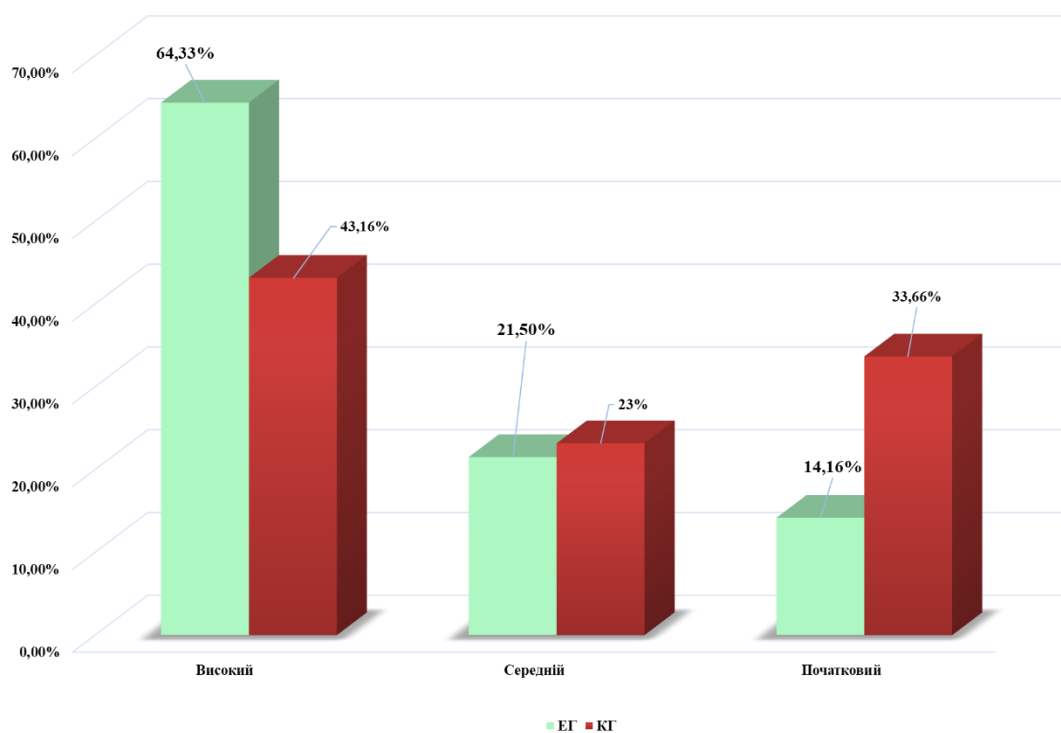

Рис. 2.7. Оцінка рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за операційно-результативним критерієм на формульовальному етапі експерименту (у %)

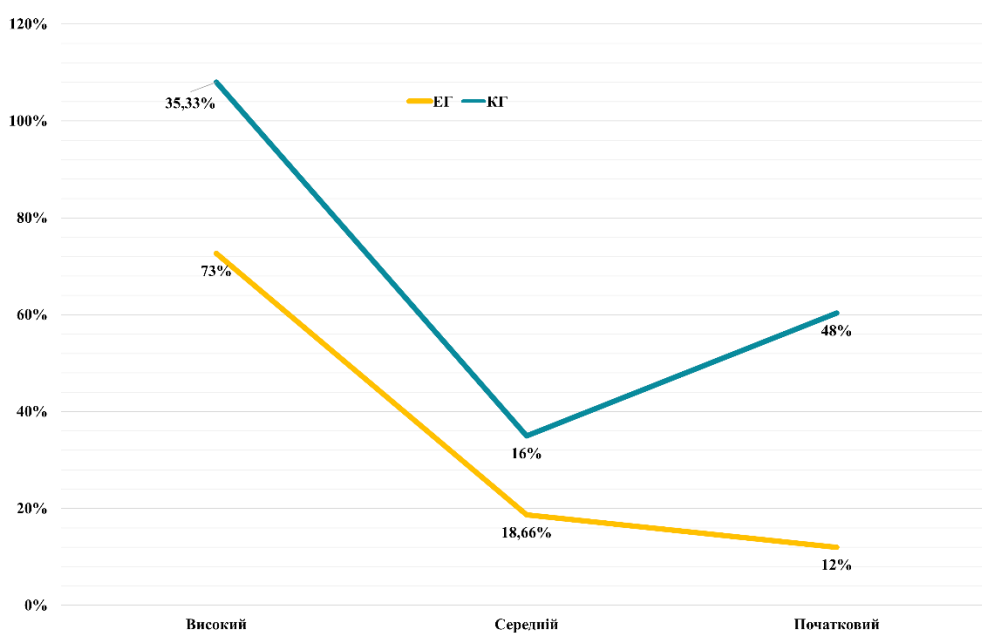

Рис. 2.8. Оцінка рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за рефлексивним критерієм на формувальному етапі експерименту (у %)

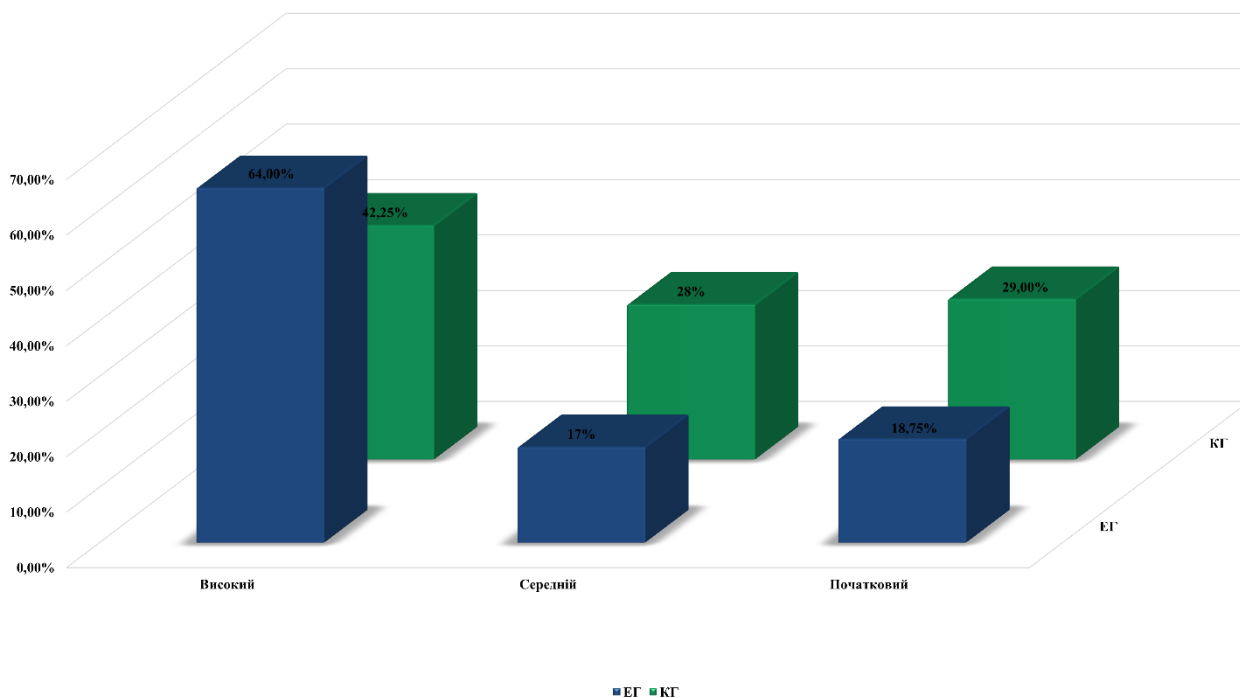

Рис. 2.9. Оцінка рівнів ефективності застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку за безпековим критерієм на формувальному етапі експерименту (у %)

Публікацій за результатами дослідження

1. Примаченко А.І. Педагогічні умови застосування освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Інновації та традиції в освіті: історичний досвід і сучасні виклики розвитку дошкільної, початкової, мистецької освіти та культури» (28 березня 2025 року, НУЧК імені Т.Г.Шевченка). Чернігів, С. 30-31.

Участь у конференціях (сертифікат/програма)

1. Міжнародна науково-практична конференція «Імерсивні технології в освіті. IMMERSIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION» 29 квітня 2025 року.
2. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Дошкільна та спеціальна освіта в умовах модернізації: проблеми, інновації, перспективи» м. Івано-Франківськ. 30 травня 2025 року.
3. II Всеукраїнській науково-практичній онлайн конференції з міжнародною участю «Стратегії та практика організації освітнього процесу в умовах невизначеності: нові виклики та перспективи реалізації» м. Чернігів 25 червня 2025 року.